Kişisel Verileri Koruma Dergisi
www.kvkk.gov.tr Cilt:7 Sayı:1 Geliş:03.05.2025
Kabul:25.06.2025

"Sharenting" Ebeveynliği: Çocukların Dijital Gizliliği ve Hukuki Riskler

Fatma Tuğçe, TAŞCI
İstanbul Bilgi Üniversitesi, Lisansüstü Programlar Enstitüsü
ftugcetasci@gmail.com
ORCID ID: 0009-0002-6781-2639

ÖZ
Bu çalışmanın amacı, çocukların dijital gizliliği ve ebeveynlerin "sharenting" fenomenliği bağlamında hukuki bir analiz sunmaktır. Dijital çağda çocukların çevrimiçi varlıkları, sosyal medya kullanımı, eğlence ve eğitim uygulamaları gibi faktörler, mahremiyet risklerini gündeme getirmektedir. Sharenting, ebeveynlerin çocuklarının fotoğraflarını ve özel bilgilerini sosyal medyada paylaşması olarak tanımlanır. Bu durum çocukların dijital gizliliğini tehdit eden hukuki sorunlara neden olabilir. Bu çalışma, sharenting uygulamalarını çocuk hakları ve dijital mahremiyet perspektifinden ele almaktadır. Ayrıca ebeveynlerin çocuklarına ait içerikleri paylaşmadan önce uymaları gereken yasal sorumlulukları vurgulamaktadır. Türkiye'deki mevcut düzenlemeler, özellikle Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) üzerinden değerlendirilirken, Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR), Görsel-İşitsel Medya Hizmetleri Direktifi (AVMSD) ve Dijital Hizmetler Yasası (DSA) gibi düzenlemelerle karşılaştırmalar yapılmıştır. Çalışma, ayrıca çocukların dijital haklarını korumaya yönelik diğer ülkelerdeki uygulamaları inceleyerek, ebeveyn farkındalığının artırılmasının ve hukuki düzenlemelerin güçlendirilmesinin önemini vurgulamaktadır. "Sharenting"in doğurduğu potansiyel riskler ve uzun vadeli etkiler üzerine yapılan analizler, çocukların çevrimiçi ortamda daha güvenli bir şekilde varlıklarını sürdürebilmeleri için yasal ve etik düzenlemelerin önemini ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: paylaşım ebeveynliği, dijital mahremiyet, dijital ayak izi, dijital hizmetler yasası

"Sharenting" Parents: Children's Digital Privacy And Legal Risks

ABSTRACT
The aim of this study is to provide a legal analysis of children's digital privacy and the phenomenon of "sharenting" by examining the position of children in the digital world, social media usage, and educational/entertainment applications. It explores the risks and potential consequences of these practices, while also addressing the concept of sharenting, which refers to parents sharing their children's photos and personal information on online platforms, from the perspectives of children's rights and digital privacy. Additionally, this study examines the current situation regarding children's privacy under Turkey's Personal Data Protection Law (KVKK) and compares it with regulations such as the European Union's General Data Protection Regulation (GDPR), Audiovisual Media Services Directive (AVMSD), and Digital Services Act (DSA). The study also evaluates practices from other countries regarding the protection of children's rights in the digital space. In conclusion, it emphasizes the need for increasing parental awareness and strengthening legal regulations to address the risks associated with sharenting.

Keywords: sharenting, dijital privacy, children's right, dijital services act, parentalawareness

Atıf Gösterme Taşcı, F.T., (2025). "Sharenting" Ebeveynliği: Çocukların Dijital Gizliliği ve Hukuki Riskler, *Kişisel Verileri Koruma Dergisi*. *7*(1), 62-85.

GİRİŞ

Dijitalleşme, günlük hayatımızın her alanını dönüştürmeye devam ederken, çocukların bu alandaki çevrimiçi varlığı da her geçen gün artmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu ("**TÜİK**") tarafından yürütülen "*Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması*" ("**Araştırma**") kapsamında, 6-15 yaş grubundaki çocukların internet erişimi ve dijital cihaz kullanım alışkanlıklarına ilişkin veriler ortaya konulmuştur.

Bu durum, çocukların dijital mecralarda giderek daha fazla yer edinmesinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Nitekim çevrimiçi dünyada artan bu görünürlük, çocuklara öğrenme, eğlenme ve sosyalleşme açısından çeşitli fırsatlar sunmakla birlikte; aynı zamanda kişisel verilerin korunması, dijital mahremiyet, çevrimiçi istismar ve psikososyal gelişim gibi alanlarda yeni ve çok katmanlı riskleri de beraberinde getirmektedir.

Bu riskler arasında, çocukların mahremiyet duygusunun zedelenmesi; dijital profilleme uygulamaları sonucunda çocukların kişisel tercih ve davranışlarına göre hedeflenen reklamlara maruz kalması ve algoritmalar tarafından yönlendirilen içerikler sebebiyle iradelerini özgürce kullanamaması; çevrimiçi ortamlarda paylaşılan içeriklerin çocukların şeref ve haysiyetine zarar vermesi, siber zorbalık vakalarına yol açması ve en ciddi risklerden biri olarak, pedofili faillerinin hedef kitlesine dönüşmelerine neden olabilmesi sayılmaktadır.

Bu değerlendirmelerin somut temellere dayanabilmesi için çocukların dijital araçları ne denli yaygın ve etkin kullandığına ilişkin güncel istatistiki verilerin incelenmesi önem arz etmektedir. TÜİK'in, 2024 yılında gerçekleştirdiği Araştırma verilerine göre, %91,3'lük bir oranla 6-15 yaş grubundaki çocuklar internet erişimine sahiptir ve bu çocukların %97,4'ü interneti düzenli olarak kullanmaktadır (TÜİK, 2025).

Yaş gruplarına göre ayrıştırıldığında ise, hafta içi günde iki saat ve üzeri internet kullanım oranı 6-10 yaş grubu için %30,6, 11-15 yaş grubu için ise %54,4 olarak tespit edilmiştir. Hafta sonları bu oranlar sırasıyla %43,2 ve %63,5'e yükselmektedir.

Bu yaş grubundaki çocukların çevrimiçi faaliyetleri incelendiğinde, en yaygın etkinliğin de "***internette gezinme***" olduğu tespit edilmiştir.

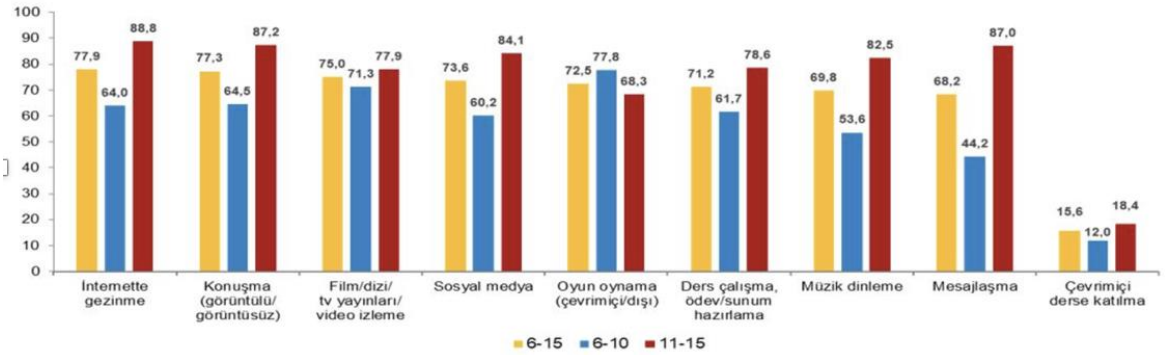

Şekil 1. Düzenli cep telefonu/akıllı telefon kullanan çocukların yaş grubuna göre kullanım amaçları %, 2024 (data.tuik.gov.tr verilerine göre)

Yine yapılan diğer araştırmada internette gezinmenin amacının ise internet üzerinden video izleme olduğu da istatistiklerle ortaya koyulmuştur.

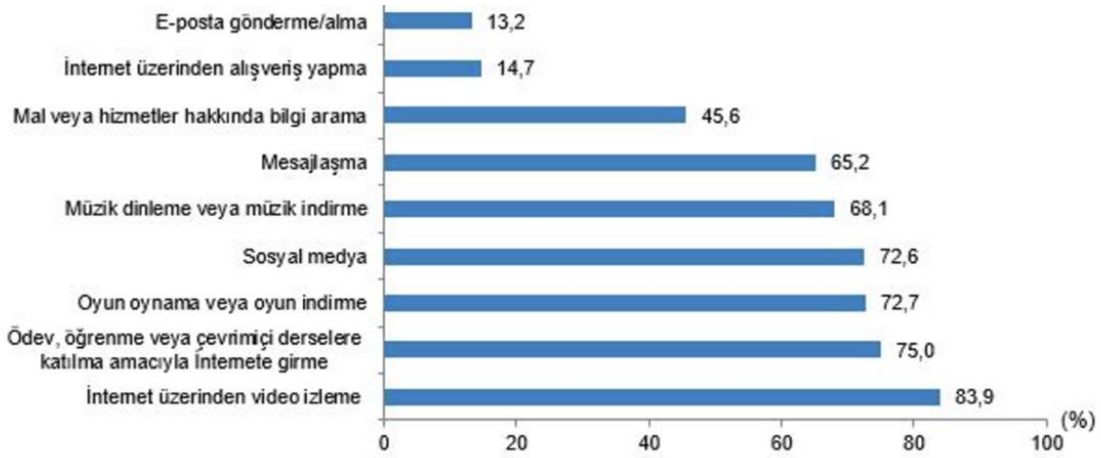

Şekil 2. Düzenli internet kullanan çocukların internet kullanım amaçları, 2024 (data.tuik.gov.tr verilerine göre)

Bu veriler, çocukların çevrimiçi ortamda önemli bir zaman geçirdiğini ortaya koymakla kalmayıp, aynı zamanda onların dijital içeriklerle yoğun bir şekilde etkileşimde bulunduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, Türk Medeni Kanunu uyarınca 6-15 yaş grubundaki çocukların fiil ehliyetine sahip olmaması nedeniyle, bu çocukların akıllı telefon ve cihazlara erişimlerinin büyük ölçüde ebeveynler aracılığıyla sağlandığı da açıktır. Bu nedenle, çocukların dijital güvenliği yalnızca bireysel davranış biçimleriyle sınırlı bir mesele olmakla kalmayıp ebeveyn denetimi ve yasal düzenlemeler ile bütünsel olarak ele alınması gereken bir çocuk hakkı sorununa dönüşmektedir.

Ebeveynler, hukuken kendi dijital paylaşımları hakkında karar verme yetkisine sahip olsalar da küçük yaştaki çocukların bilişsel ve duygusal gelişimleri henüz yeterli düzeyde olmadığından, çevrimiçi ortamda yer alan bilgi ve görüntülerinin hukuki sonuçlarına ilişkin sağlıklı bir farkındalık geliştirmeleri yaş ve gelişim düzeyleri itibarıyla sınırlıdır. Bu nedenle, çocukların mahremiyetlerinin ve dijital güvenliklerinin korunmasına yönelik asli sorumluluk, ebeveynlerine aittir. Nitekim ebeveynlerin bu sorumluluğu, yalnızca iç hukukta değil, aynı zamanda uluslararası sözleşmelerle de açıkça tanımlanmıştır (Erişir - Erişir, 2018: 55).

Kanımızca bu veriler, çocuklarının bilgi ve görüntülerini çevrimiçi ortamda paylaşmaktan çekinmeyen ebeveyn davranışlarının dolaylı bir yansımasıdır. Zira ebeveynlerin dijital mahremiyet konusunda yeterli farkındalığa sahip olmamaları veya sahip olsalar dahi gerekli önlemleri almamaları, çocukların çevrimiçi ortamda geçirdiği sürenin artmasına zemin hazırlamaktadır. (Gönül Koşar 2025:74-75).

Bu bağlamda, çocukların çevrimiçi ortamda karşılaşabilecekleri risklerin yalnızca dışsal tehditlerden (örneğin yabancıların istismarı, siber zorbalık) değil; aynı zamanda ebeveynlerin "iyi niyetli" ancak farkındalıktan yoksun dijital davranışlarından da kaynaklanabileceği görülmektedir.

Dolayısıyla, yine TÜİK verilerinden yola çıkarak, güvenlik birimlerine mağdur olarak başvuran 242.875 çocuğun %89,7'sini suç mağduru çocukların oluşturduğu; 217.915 çocuğun suç mağduru olarak güvenlik birimlerine getirildiği ve yaralama suçundan %61,3; cinsel suçlar açısından %11,8'i oranında çocuğun mağdur olduğu görülmüştür.

Çocuk mağdurlarına ilişkin istatistikler dikkate alındığında, ülkemizde en yaygın mağduriyet türünün "yaralama" olduğu, bunu "cinsel suçlar"ın takip ettiği görülmektedir

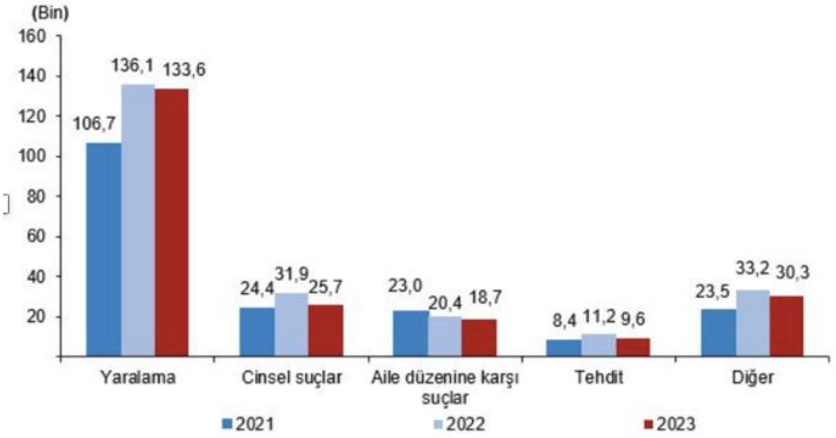

Şekil 3. Suç mağduru çocukların mağduriyet türüne göre karıştığı olay sayısı 2021-2023 (data.tuik.gov.tr verilerine göre)

Özellikle çocukların kendilerine ait akıllı cihazlar üzerinden veya ebeveynlerinin çevrimiçi hesapları aracılığıyla yapılan paylaşımlar, hangi amaçla gerçekleştirilirse gerçekleştirilsin, çocukların özel hayatına ilişkin ciddi ihlaller doğurma potansiyeline sahip olduğu görülecektir. Ebeveynler tarafından gerçekleştirilen bu tür dijital etkileşimler, çocukların mahremiyet haklarını, kişisel veri bütünlüklerini ve fiziksel/psikolojik güvenliklerini çok yönlü biçimde tehdit etmektedir. Bu bağlamda ebeveynlerin çocuklara internetin güvenli kullanımı konusunda rehberlik etmeleri, ebeveynlerin çocukları hakkında sosyal medyada yaptığı paylaşımların çocukların mahremiyetine zarar verebileceği, bu nedenle çocuğun kişisel verilerinin ve dijital kimliğinin korunması gerektiği açıkça ifade edilir (OHCHR 2021).

Bu konuda eski Google CEO'su Erich Schmidt, bu tür içeriklerin zamanla çocuklar açısından mahcubiyet ve sorun yaratma potansiyeline dikkat çekmiştir (Yüzbaşı Tobaz 2022:473). Erich Schmidt teknoloji dünyasında fikir beyan eden ve görüşleri kamuoyunda dikkate alınan bir yönetici olduğundan bu söylemi çocukların ileride iş, eğitim, sosyal çevre gibi alanlarda olumsuz sonuçlar yaşayabileceğini ve bu nedenle dijital mahremiyet hususunda bilinçli hareket edilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Bu çerçevede, çalışmanın devamında öncelikle sharenting kavramı ele alınacak; ardından özel hayatın gizliliği ve velayet bağlamında kişilik hakkının korunması ve kişisel verilerin korunması alanındaki hukuki yükümlülükler değerlendirilecektir.

SHARENTING KAVRAMI VE BUNA BAĞLI TEMEL SORUNLAR

Sharenting, ebeveynlerin çocuklarının fotoğraf, video ve diğer kişisel bilgilerini çevrimiçi platformlarında paylaşma pratiğini ifade eden bir kavramdır. Bu terim, İngilizce "sharing" (paylaşma) ve "parenting" (ebeveynlik) kelimelerinin birleşiminden türetilmiştir. Bu kavram ilk kez Mayıs 2012'de, Wall Street Journal yazarı Stevan Leckart tarafından "Over-sharenting" olarak ifade edilmiştir (Yüzbaşı Tobaz 2022:465)

Yıldız Oğuz da, sharenting kavramını "*Sharenting anne-babaların sosyal medya platformlarında çocuğun günlük yaşamının yer aldığı hallerine yönelik paylaşımlarda bulunması eylemidir. Anne-babalar bu yolla çocuklarının mahrem bilgilerini ifşa etmektedir*" şeklinde ifade etmektedir (Yıldız Oğuz 2023:1).

Ebeveynlerin, çocuklarının fotoğraf, video ve diğer kişisel bilgilerini çevrimiçi ortamda paylaşmasının nedenleri birçok araştırmanın konusunu oluşturmuş ve ebevenlerin sosyal onay arzusu, beğenilme ve takdir edilme ihtiyacı, paylaşım davranışlarını şekillendirdiği tespit edilmiştir (Ömür-Uyar 2022: 41). Bu durum, rasyonel risk değerlendirmesinden ziyade duygusal ve toplumsal motivasyonların ön planda olduğunu göstermektedir.

Ancak çocuğun adresi, okul bilgileri gibi kişisel verilerinin sosyal medya üzerinden paylaşılması, çoğu zaman fark edilenden çok daha fazla bilginin açığa çıkmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda, çocukların çevrimiçi ortamda kendi paylaşımları veya ebeveynleri aracılığıyla yapılan paylaşımları, özel hayatın gizliliği ve mahremiyet kapsamında tartışılmalıdır.

Nitekim bu dijital geçmiş, çocuğun çevrimiçi zorbalığa ve tacize maruz kalması, kişisel bilgilerinin kötüye kullanılması, pedofili hastalarının bu bilgilere erişim sağlaması ya da kötü niyetli kişilerle çevrimiçi etkileşime girmesi gibi ciddi ve tehditkâr durumları beraberinde getirebilmektedir (Yavuz, 2020: 43); gelecekteki sosyal ve psikolojik durumlarını olumsuz etkileyebilecek bir dijital ayak izi oluşturabilir (Yıldız Oğuz 2023: 33).

Bu riskler; (i) çocuğun güvenlik duygusunu zedeleyici etkiler, (ii) psikolojik ve sosyal gelişim üzerinde olumsuz etkiler ve (iii) çocuğun gelecekteki dijital geçmişi üzerinden oluşabilecek uzun vadeli zararlar şeklinde kategorize edilebilmektedir (Gönül Koşar 2025:79)

Dolayısıyla, sharenting, yalnızca anne - babanın paylaşım yapma hususunda bireysel bir tercihi değil, aynı zamanda çocuk haklarını ilgilendiren etik ve hukuki bir meseledir.

Belirtilmelidir ki Siibak - Traks bu konuyla ilgili olarak "*Son dönemde gündeme daha sık gelmeye başlayan sharenting dünyada birçok anne babanın adeta günlük rutini haline gelmiş olup çocukların özel hayatını ihlal edecek derecede paylaşımlar artarak devam etmektedir*." demektedir (Siibak -Traks 2019: 119).

Özel hayatın gizliliği olgusu, Anayasa'nın 20. maddesinde, Türk Ceza Kanunu ("**TCK**") 134. maddesinde, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ("**AİHS**") 8. maddesinde ve Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin ("**BMÇHS**") 16. maddesinde koruma altına alınmıştır.

Bu bağlamda, bazı ebeveynler, hesaplarının gizli olması nedeniyle yalnızca sınırlı bir çevreye erişim sağlandığını düşünerek paylaşım yaparken; bazıları ise gizlilik ayarlarını dikkate almaksızın, daha geniş kitlelere ulaşarak bu içeriklerden ticari kazanç elde etmeyi amaçlamaktadır.

Bu noktada vurgulamak gerekir ki çevrimiçi ortamda gizlilik ayarlarının aktif hale getirilmesi, ebeveynlerde *false sense of privacy* olarak ifade edilen "mahremiyet yanılsaması"na neden olmaktadır; zira gizlilik ayarlarının aktif hale getirilmesi, bu hesaplara erişebilen kimselerin dijital yöntemlerle de (ekran görüntüsü, indirme vb) paylaşılan görüntüleri kolaylıkla çoğaltabileceği, üçüncü kişilere aktarabileceği hususu karşısında koruma sağlayan bir önlem olmadığı görülmektedir (Gönül Koşar 2025:80)

Diğer yandan ticari kazanç gütme saikiyle hareket eden ebeveynler ise, sosyal medya üzerinden çocuklar aracılığıyla elde edilen takipçi kitlesinin zamanla ticari kazanç amacıyla kullanmakta ve çocuklarının özel hayatına dair paylaşımlar yoluyla geniş bir takipçi sayısına ulaştıktan sonra, bu kitleyi hedefleyen markalarla iş birliklerine yönelmekte ve paylaşımlar reklam içerikli hale gelmektedir (Erişir - Erişir 2018: 55) Böylelikle çocuk, bir anlamda ekonomik kazanç sağlama aracı olarak konumlandırılmakta ve çocuğun bir birey olarak taşıdığı onur, kişilik ve insan haysiyetiyle açık bir şekilde bağdaşmayacağı ifade edilmektedir (Gültekin 2018: 123).

Belirtilmelidir ki ebeveynlerin çoğu çocuklarını çevrimiçi ortamda yer alan tehlikelere karşı korumak için gerekli bilgi, farkındalık ve deneyime de sahip değildir (Ebadifar - Steinberg 2017: 413-414). Bu nedenle, çocukların mahremiyetini korumak ve hukuki riskleri önlemek adına ebeveynlerin dikkatli ve sorumlu davranmaları gerekmektedir. Aksi durumda çocukların mahremiyet hakkı, yukarıda belirtilen kanun maddelerinden de açıkça görüldüğü üzere çevirimiçi ortamda yapılan paylaşımlarla ihlal edilmesi ve akabinde ilgililerin hukuki ve cezai sorumluluğunu gündeme getirebilir.

Sharenting Açısından Velayetin Kapsamı

Velayet, temel olarak ergin olmayan çocukların; bazı özel durumlarda ise kısıtlıların bakım, yetiştirilme, eğitim, korunma ve malvarlığı idaresi ile temsiline dair hak ve ödevlerin tamamını içeren bir ebeveyn yükümlülüğüdür (Gönül Koşar 2025: 186). Bu bağlamda, çocuğun üstün yararının somut olaylara uyarlanması ve yorumlanması hususunda öncelikli yetki, velayete sahip anne ve babaya ait olduğu kabul edilmektedir (Özdemir - Kirkit 2023: 254).

Ancak ebeveynler, çocuğun üstün yararı ilkesini dikkate almaksızın, sosyal medya platformları söz konusu olduğunda çocuklarıyla ilgili bilgileri paylaşma hususunda rahat davranmakta; bu durum ise çocuğun mahremiyeti ile ebeveynin paylaşım özgürlüğü arasında yukarıda açıklanan nedenlerle bir menfaat çatışması doğurmaktadır (Bostancı Bozbayındır 2021: 1509).

Bu nedenle, anne - baba, velayet kapsamında gerçekleştirdiği sharenting paylaşımlarında çoğu zaman çocuğun kişilik hakkını ihlal edebilmektedir. Ancak belirtilmelidir ki, ebeveynlerin velayet çerçevesinde çocuklarına ait bilgi ve görselleri paylaşma yetkisi sınırsız değildir.

Nitekim Türk Medeni Kanunu'nun 339. maddesi velayetin kullanılmasında çocuğun üstün yararının esas alınması gerektiğini açıkça ortaya koymakta; bu bağlamda, ebeveynin tasarruf yetkisi çocuğun üstün yararı ile sınırlanmaktadır. Zira, velayet, hiçbir koşulda çocuğun üstün yararı ile yarışamaz.

Buna ek olarak, çocuğun "katılım hakkı" da üstün yarar ilkesinin doğal bir tamamlayıcısı niteliğindedir. Katılım hakkı, çocuğun kendisini doğrudan ilgilendiren olay ve gelişmelere ilişkin olarak görüş bildirmesini ve bu görüşlerinin dikkate alınmasını güvence altına almaktadır (Gönül Koşar, 2025: 60).

Bu noktada öncelikle vurgulanmalıdır ki, çocuk kişilik hakkı taşıyan bir bireydir ve birey olarak korunma hakkı hem ulusal hem de uluslararası hukuk normlarıyla güvence altına alınmıştır. Anayasa'nın 17. maddesi, herkesin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkını tanımakta; bu hüküm çocuklar için de geçerli bir anayasal güvencedir. Aynı şekilde, BMÇHS'nin 19. maddesi, çocuğun her türlü ihmal, istismar ve kötü muameleye karşı korunmasını öngörmekte; Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 17. maddesi ise çocuğun özel hayatına keyfî müdahaleye karşı korunma hakkını düzenlemektedir.

Dolayısıyla, çocukların ebeveynlerin mutlak tasarruf alanında bulunan birer "obje" olarak değerlendirilmesinden özenle kaçınılmalıdır. (İmamoğlu, 2005: 193). Çocuk, velayet kapsamında dahi olsa bir hak süjesi olarak ele alınmalı; onun kişiliği, mahremiyeti ve gelişimi, ebeveynin haklarından önce gelmelidir.

Ne var ki, sharenting olgusu gündeme geldiğinde, çoğu durumda çocuğun üstün yararı ilkesi göz ardı edilmekte; yukarıda da belirtildiği üzere çocuk, bir "özne" değil adeta bir "obje" gibi değerlendirilerek, onun aleyhine sonuçlar doğurabilecek nitelikte paylaşımlar yapılmaktadır. Nitekim bu durum ebeveynlerin çocuklarının özel hayatına ilişkin tasarruf hakkını kendi mahremiyet alanları üzerindeki kontrol yetkisiyle eşdeğer görme eğiliminde olduklarını düşüncesinden kaynaklandığı düşünülmektedir (Badur 2023:49).

Dolayısıyla ebeveynler velayeti çocuğun özel hayatını ifşa ederek ya da çocuğun verilerini kötü niyetli kullanımlara açık bir şekilde sergileyerek kullanmamalıdır. Bu noktada, anne-babanın dijital ortamda çocuğa ilişkin bilgi ve görselleri paylaşırken pervasızca davranmaktan kaçınması; öngörülü, dikkatli ve çocuğun üstün yararını gözeten bir tutum benimsemesi gerekmektedir.

Bu bağlamda, Anayasa Mahkemesi'nin 2022 tarihli kararında, temel hakları sınırlayan kanunun varlığının tek başına yeterli bulmamakta; bununla birlikte bu kanun hükümlerinin keyfiliğe izin vermeyecek şekilde "*belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir*" nitelikte uygulanması gerektiğine vurgu yapmaktadır (Anayasa Mahkemesi 2022). Bu karardan velayetin kullanılmasında da keyfiliğe izin verilmemesi gerektiği çıkarımına ulaşabiliriz.

Bununla birlikte, BMÇHS'nin 3. maddesi, çocukla ilgili tüm işlem ve kararlarda çocuğun üstün yararının öncelikli gözetilmesini zorunlu kılmakta; Anayasası'nın 41/2 maddesi ise devletin, çocukların korunması amacıyla gerekli her türlü önlemi alma yükümlülüğünü düzenleyerek, çocuğun yalnızca aile içi ilişkilerde değil, kamusal düzeyde de korunması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anayasa Mahkemesi'nin kararları doğrultusunda, ebeveyn ile çocuk arasındaki aile hayatının tesisi ve devamlılığında gözetilmesi gereken temel unsur "çocuğun üstün yararı"dır. Kamu makamlarının, aile ilişkilerinin sürdürülebilirliğini sağlama ve taraflar arasında iş birliğini teşvik etme noktasında gerekli tüm tedbirleri alma yükümlülüğü bulunsa da bu tedbirlerin müdahaleci ve zorlayıcı nitelik taşıması ancak istisnai hâllerde ve çocuğun üstün yararına hizmet ettiği ölçüde kabul edilebilir olmalıdır. (Anayasa Mahkemesi Rehberi 2021, 114).

Bu bağlamda ebeveynlerin çocuklarına ilişkin çevrimiçi ortamda yaptığı paylaşımlarda keyfilikten uzak, özenli bir tutum sergilemeleri anayasal ve sözleşmesel bir yükümlülüktür.

Sharenting Açısından Velayetin İhlali

Anne - babanın, sosyal medyada çocuklarına ilişkin olarak görsel ve işitsel anlamda paylaşım yapması, çocuğun üstün yararının bu hususta etkilenip etkilenmeyeceğini değerlendirmeleri gerekmektedir. Nitekim çocuğun üstün yararı ilkesi, velayetin çocuğu olumsuz etkilediği durumlarda, bu olumsuz durumların önüne geçilebilmesi açısından önemlidir (Zorluoğlu Yılmaz 2021: 3394).

Bu bağlamda bu çalışmanın dayanağını oluşturan sharenting davranışlarının çocuğun üstün yararı ilkesi kapsamında kişilik hakının zedelenmesine yol açtığı; ve ebeveynlerin çocuklarının kişilik hakkını ihlal edecek şekilde gerçekleştirdikleri paylaşımlar için hukuka uygunluk sebebi olarak özel ya da kamu yararına dayanmalarının mümkün olmadığını göstermektedir (Serçemeli 2020: 234).

Zira Türk Medeni Kanunu'nun 24-25.maddesi uyarınca çocuğun anne babasına karşı korunmasına ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır. Bu bağlamda Türk Medeni Kanunu'nun 25. maddesi uyarınca, anne - babanın velayet kapsamının sınırlarını aşarak çocuğu hakkında çevrimiçi ortamda yapılan paylaşımlara istinaden çocuk tarafından ana babaya karşı bazı davaların yöneltilebileceği belirtilmektedir (Akdi 2016: 137); bu davalar şöyle sıralanabilir:

1.Çocuğun kişilik hakkına saldırının önlenmesi davası;
2.Çocuğun kişilik hakkına saldırının durdurulması davası;
3.Çocuğun kişilk hakkına saldırının hukuka aykırılığının tespiti davası
4.Çocuğun mahkeme ilamının yayımlanması veya üçüncü kişilere bildirilmesini talep hakkı
5.Çocuğun anne babasından maddi tazminat hakkı
6.Çocuğun anne babasından manevi tazminat hakkı
7. Çocuğun anne babanın çevrimiçi ortamda yapılan paylaşımlarla elde ettiği kazancın devri talebi (Gönül Koşar 2025, 220-284)
8.Çocuğun velayet hükümleri kapsamında anne babaya karşı korunması

- *Koruma önlemleri*
- *Çocuğun yerleştirilmesi*
- *Velayetin kaldırılması* (Zorlu 2023: 64-70)

Türk Medeni Kanunu'nun 346 ve devamı maddelerinde, ebeveynin çocuğun üstün yararını gözetmemesi halinde hâkimin müdahalesini uygun görmüş ve velayetin kaldırılmasına kadar giden bir süreci de mümkün kılmıştır (TMK 2002) (Altaş 2023: 30). Tüm bu yasal koruma mekanizmaları çerçevesinde, çocuğun üstün yararını korumaya yönelik olarak başvurulabilecek en ağır ve nihai hukuki müdahale aracı, velayetin kaldırılması davasıdır. Ancak bu yaptırım hem çocuğun hem de ebeveynin temel haklarını doğrudan etkilediğinden dolayı, istisnai nitelikte bir tedbir olarak değerlendirilmelidir.

Türk Hukukunda doğrudan sharenting paylaşımları kapsamında verilmiş bir yerel mahkeme ya da Yargıtay kararı olmasa da aşağıda örnek olarak verilenen kararlar da Türk Hukuku uygulaması açısından emsal alınabilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Sharentinge ilişkin hukuki önlemlere örnek teşkil eden kararlardan biri, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi'nin 01.06.2020 tarihli, 2020/1370 Esas ve 2020/2447 Karar sayılı içtihadıdır. Söz konusu kararda, beş yaşındaki çocuğun terör örgütü sempatizanlığını çağrıştıracak şekildeki fotoğraflarını ve uygunsuz ifadeleri sosyal medyada paylaşıldığı ve çocuğun psikolojik bütünlüğünün zedelendiğine dair değerlendirme yapılmıştır. (Yargıtay 2. HD: 2020).

Bu değerlendirmeyle birlikte görülmektedir ki, ebeveynin sosyal medya üzerinden gerçekleştirdiği paylaşımlar, çocuğun fiziksel ve ruhsal gelişimini doğrudan etkileyebilmekte; bu da çocuğun üstün yararı ilkesine aykırılık teşkil etmektedir. Nitekim somut olayda da görüldüğü üzere, çocuğun dijital olarak ifşa edilmesi, kişisel ilişkinin yeniden değerlendirilmesini ve üstün yarar gerektiriyorsa kişisel ilişkinin kaldırılmasını zorunlu kılabilmektedir.

Bir diğer dikkat çekici karar ise, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 4. Hukuk Dairesi'nin 2020 tarihli, 2018/2292 esas ve 2020/1309 karar sayılı kararıdır. Bu karar, çocuğun kişilik haklarının ihlal edildiği gerekçesiyle açılan ve manevi tazminata hükmedilen bir davaya ilişkindir. Çalışma tarihi itibarıyla kararın Yargıtay denetiminden geçerek kesinleştiğine dair herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Somut olayda, eski eş, önceki evliliğinden olan müşterek çocuğa ait bazı özel nitelikli fotoğrafları kendi sosyal medya hesabında paylaşmıştır. Söz konusu paylaşımlar arasında lunapark ve ev içi gibi gündelik ortamlarda çekilen görsellerin yanı sıra, çocuğun banyoda üryan halde bulunduğu bir fotoğrafın da yer aldığı tespit edilmiş; Mahkeme, fotoğrafların çekilmesine rıza bulunsa dahi, paylaşımına dair açık bir rızanın mevcut olmadığını, özellikle mahremiyet içeren görüntülerin sosyal medya gibi kamusal alan niteliğindeki platformlarda yayınlanması doğrudan kişilik hakkı ihlali kapsamında değerlendirilmiştir (İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 4. HD, 2020).

Bu karar, çocuğun özel hayatına ilişkin izinsiz paylaşımın içeriği ve sosyal bağlamının kişilik hakkına saldırı nedeniyle manevi tazminata hükmedilebileceğine dair emsal teşkil etmektedir.

Tüm bu hususlar değerlendirildiğinde, kanaatimizce, ilerleyen süreçte, anılan davalar bakımından en çok, çocuğun anne babasının paylaşımlarının kişilik hakkına bir saldırı teşkil edip etmediğinin tespiti amacıyla dava açması (Gökdaş 2023: 99) muhtemel gözükmekte; akabinde uğranılan zararların talep edilebileceği düşünülmektedir.

Sharenting Açısından Çocuğun Rızası

Hem Türkiye'de yürürlükte olan Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ("**KVKK**") hem de Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü ("**GDPR**") kapsamında, ebeveynler tarafından yapılan paylaşımların doğurabileceği hukuki sonuçlara geçmeden önce, çocuğun kişisel verilerinin işlenmesine rıza gösterme ehliyetinin, çocuğun ayırt etme gücünün varlığına bağlı olduğu hususuna dair değerlendirmeye yer verilecektir.

Ayırt etme gücü, kişinin bir işlem veya fiilin niteliğini ve sonuçlarını değerlendirebilme yeteneği ile davranışlarını bu değerlendirmeye uygun biçimde yönlendirebilme becerisidir. Nispi bir kavram olan ayırt etme gücünün varlığı ise her somut olayın koşullarına göre ayrı ayrı belirlenmelidir (Gönül Koşar 2020:148).

Öncelikle belirtilmelidir ki, çocuğun görüntüsünün sosyal medyada paylaşılması açısından değerlendirildiğinde görüntünün bağımsız bir kişilik hakkı değeri olduğu; bu hakkın ihlali için görüntünün işlenmesinin kişinin şerefini, onurunu veya özel hayatını zedelemesinin şart olmadığı; kişi bu durumdan zarar görmese ya da kazanç elde etse bile, rızasız işlemin başlı başına kişilik hakkı ihlali sayılacağı belirtilmektedir (Yünlü 2021:111).

Dolayısıyla kişilik hakkının ihlal edilmemesi için gerekli olan ölçütün rıza olduğu çok açıktır. Kişisel verilerin işlenmesine ilişkin rızanın geçerli olabilmesi için de kişinin bu işleme onay verdiğini tereddüde yer bırakmayacak biçimde açık ve net bir ifadeyle ya da açıkça bir olumlu hareketle ortaya koyması da şarttır (Yüzbaşı Tobaz 2022:491).

Sharenting paylaşımlarında tartışılan rıza hususu çocuğun ayırt etme gücüne bağlı bir kavram olduğundan rızasız paylaşımın çocuğun kişilik hakkını ihlali anlamına gelebileceği ve ebeveynlerin hukuki yaptırımlarla karşılaşabileceği ortadadır.

Öncelikle belirtmek isteriz ki, Türk hukukunda ayırt etme gücü, Türk Medeni Kanunu'nun 13.maddesi kapsamında ele alınmaktadır. Bu bağlamda ayırt etme gücünün kaldıran sebeplerden biri olan yaş küçüklüğünün, ayırt etme gücüne etkisi her somut olaya göre değişmekte; bu konuda genel ve mutlak bir kuraldan söz edilemektedir. Bazı işlem ve fiiller bakımından çocuk ayırt etme gücüne sahip olabilirken, bazı durumlarda bu yetenekten yoksun olabilir. Bu nedenle, çocuğun ayırt etme gücü her somut olayda hâkim tarafından, çocuğun kişisel özellikleri ve olayın şartları dikkate alınarak değerlendirilmelidir (Ziyan 2019: 89-90).

Bu bağlamda sharenting paylaşımlarına ilişkin olarak kimler rıza verebilir? Rıza nasıl verilebilir? Yaş sınırı var mıdır? Ebeveyn ile çocuk arasında menfaat çatışması var ise rızanın hukuki geçerliliği ne olacaktır?

KVKK ve ilgili ikincil mevzuatta bu konuya ilişkin doğrudan bir düzenleme yer almamakta; ancak uygulamada, fiil ehliyeti ve ayırt etme gücü çerçevesinde Türk Medeni Kanunu'nun 9, 11, 12 ve 13. maddeleri esas alınmaktadır. Her ne kadar yaş küçüklüğü ve ayırt etme gücü birlikte ele alınsa da hangi yaştan itibaren ayırtetme gücünün var olacağına dair net bir sınır çizilmemiştir.

Bununla birlikte, çocukların günlük yaşamda karşılaşabilecekleri basit nitelikteki işlemleri algılayıp değerlendirebilme yetileri varsa, bu durum onların ayırt etme gücüne sahip oldukları şeklinde yorumlanabilir. Ayırt etme gücüne sahip çocuklar, kişilik haklarına yönelik iradelerini de açıklayabilmelidir. Çocuğun ebeveynleri ile farklı düşünceye sahip olması halinde, örneğin ebeveynin çocuğun fotoğraflarını paylaşması; fakat çocuğun fotoğraflarının paylaşılmasını istememesi durumunda somut olayın özelliğine göre çocuğun rızasına yani çocuğun katılımına öncelik verilmeli, çocuklara kendilerine ilişkin konularda söz hakkı tanınmalı ve ebeveynler paylaştıkları fotoğrafları kaldırmalıdır; çocuğun zihinsel gelişimi ve gelecekteki yaşamı tehlikeye atılmamalıdır (Yüzbaşı Tobaz 2022:499).

Ancak söz konusu işlem daha karmaşık bir yapıya sahipse veya soyut değerlendirmeler gerektiriyorsa, aynı sonuca ulaşmak çoğu zaman mümkün olamamaktadır. Bu bağlamda bir görüş, ana babanın, küçüğün kişilik haklarını zedeleyebilecek bir paylaşımı durumunda, eğer küçük bu paylaşımın olası sonuçlarını kavrayamayacak durumdaysa, ayırt etme gücüne sahip olsa bile verdiği rıza hukuken geçerli sayılmayacağı söylemektedir (Akdi 2016: 135). Bu nedenle, sadece çocuğun yaşı esas alınarak genel bir ehliyet varsayımı yapılması isabetli olmaayacaktır; çocuğun içinde bulunduğu somut durum, işlem türü ve zihinsel gelişim düzeyi dikkate alınarak ayrı bir değerlendirme yapılması gerekmektedir (Gültekin 2018: 126).

Bu nedenle anne baba, çocuklarıyla ilgili çevrimiçi ortamda paylaşım kararı alırken, çocuk kararın içeriğini kavrayabilecek yeterli olgunluğa sahipse, çocuğun görüşünü alma yükümlülüğü altındadır. Her ne kadar Türk Medeni Kanunu'nda "katılım hakkı" kavramı açıkça düzenlenmemiş olsa da bu hak hem içtihatlarla hem de uluslararası sözleşmelerle kabul edilmiştir. Özellikle çocuğun belli bir yaş ve gelişim düzeyine ulaştığında görüşlerini ifade edebilmesi yönündeki yaklaşım; TMK m. 12'deki fiil ehliyetine ilişkin hükümlerle birlikte, AİHS'nin 8. maddesi kapsamında korunan özel hayatın gizliliği ilkesi ışığında değerlendirilmelidir.

Çocuğun görüşüne başvurulması gerektiğine ilişkin ilke, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarında da açıkça vurgulanmaktadır. Nitekim Elsholz v. Almanya (2000) kararında, Mahkeme, çocuğun anne babasıyla olan ilişkisinde, çocuğun menfaatlerinin üstün tutulması gerektiğini, bu

bağlamda da çocuğun görüşünün dikkate alınmasının zorunlu olduğunu belirtmiştir. Kararda, taraf devletlerin sadece çocuğun ailesiyle ilişki kurma hakkına değil, aynı zamanda bu ilişkinin kurulması sürecinde çocuğun katılımına ve duygusal ihtiyaçlarına özen göstermeleri gerektiği vurgulanmıştır. AİHM, çocuğun üstün yararını değerlendirirken salt ebeveynin iradesine dayanmanın yeterli olmadığını, çocuğun yaşına ve olgunluk düzeyine göre görüşünün alınmasının, özel hayata saygı hakkı (AİHS m. 8) kapsamında bir gereklilik olduğunu kabul etmiştir (Elsholz v Almanya, 2000)

Bununla birlikte, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi'nin 2021 tarihli 25 No'lu Genel Yorumu'nda da çocukların dijital ortamda hak öznesi olduğu (Madde 1), özel hayatlarının korunması gerektiği (Madde 16) ve kendilerini ilgilendiren kararlara katılım haklarının bulunduğu (Madde 12) açıkça vurgulanmıştır. Bu bağlamda Genel Yorum'da, özellikle 75. ve 76. paragraflarda, ebeveynlerin dijital ortamlarda çocuklarına ilişkin bilgi paylaşırken çocukların katılım hakkını gözetmeleri; mahremiyet hakkını ihlal eden veya dijital iz bırakan paylaşımlardan kaçınmaları ve çocuklarının bu tür içeriklere ilişkin görüşlerini almaları gerektiği belirtilmiştir. Genel Yorum, ebeveynlerin dijital ortamda çocuk adına hareket etmeden önce, yaşa ve olgunluğa uygun şekilde çocukların görüşünü almalarını ve gerektiğinde onaylarını beklemelerini zorunlu görmektedir (Konuk Sommer 2024:148).

İsveç'te "SciFest" bilim fuarında yaş kriterine ilişkin olarak çocuklara anne-babaları tarafından kendilerine ilişkin paylaşım yapılması hususunda düşüncelerinin öğrenilmesi için anket yapılmış ve çeşitli sorular sorulmuştur. Bu araştırmaya yaş kriteri açısından alt sınır olarak dört yaş çocukların bilgileri de dahil edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda çocukların çevrimiçi paylaşımlara olumsuz bir bakış açısıyla yaklaştığı gözlemlenmiştir. Çocuklar, anne-babaları tarafından izin almadan görsel belgelerin paylaşılmasından memnun olmadıklarını ve yaşlarına bakılmaksızın kendilerinden izin alınmasını istediklerini belirtmişlerdir. Görsellerle desteklenen sorulara dört yaşındaki çocukların da katıldığı göz önünde bulundurulduğunda verilen cevaplar anne - babaların paylaşım yapmadan önce çocuklarından izin alması gerektiğini açıkça göstermektedir. Ayrıca anket sonucunda, ebeveynlerin çocuklarının hayatlarında bu paylaşımların ileride herhangi bir sorun yaratıp yaratmayacağını da göz önünde bulundurmaları gerekmektedir (Sarkadi - Dahlberg - Fängström - Warner 2020: 981-983).

Bu noktada çocuğun rıza göstermesi hususu ayırt etme gücüne sahip olup olmadığına göre çift yönlü bir değerlendirmeyi içermektedir. Bu bağlamda ayırt etme gücüne sahip küçüklerin, çevrimiçi ortamda paylaşılacak bilgi ve görüntülere ilişkin olara kendi iradeleri ile rıza verebilecekleri hususu kabul görmektedir (Badur 2023:170)

Öte yandan Türk Hukuku dışında, çocuğun kişisel verilerinin işlenmesine rıza gösterme ehliyeti bakımından her ülkede farklı yaş sınırları öngörülmektedir. Çocuğun kendisini doğrudan etkileyen bir kararın sonuçlarını kavrayıp kavrayamayacağının tespiti, devletler açısından ciddi bir değerlendirme sorunu yaratmakta; bu durum, rızanın geçerliliği açısından belirli bir yaş sınırının yasal olarak öngörülmesini zorunlu kılmaktadır (Öztürk - Gürbüz 2023: 54).

Örneğin İskoçya hukukunda, 12 yaşını doldurmuş çocuklar, aksi ispat edilmediği sürece kişisel verilerinin işlenmesine rıza gösterebilme yeterliliğine sahip kabul edilmektedir (Öztürk - Gürbüz 2023: 50). Belçika, İspanya, İsveç, Danimarka, Estonya, Letonya, Finlandiya, Polonya ve Portekiz'de bu yaş 13 olarak belirlenmişken; Avusturya, Bulgaristan, Kıbrıs ve Yunanistan'da 14; Çek Cumhuriyeti, Slovenya ve Fransa'da ise 15 yaş olarak belirlenmiştir (Badur 2023: 175).

KVKK'da ise çocukların ceza ehliyeti ve GDPR'da çocukların rızasına dair sınırlar dikkate alınarak, kişisel verilerin işlenmesine rıza gösterebilme yaşı olarak 15 yaşın belirlenmesini önerilmektedir (Badur 2023: 171).

Yukarıdaki düzenlemelerden de görüldüğü üzere, Türk Hukuku'nda ebeveynlerin çevrimiçi ortamlarda çocuklarına ilişkin yaptıkları paylaşımlara ilişkin olarak çocuğun hangi yaş itibariyle bu paylaşımlara rıza gösterebileceğine dair net bir düzenleme bulunmamakta; her somut olayda çocuğun algılama yeteneği, zihinsel gelişim düzeyi ve işlem niteliği bir bütün olarak değerlendirilerek belirlenmektedir.

Bu nedenle, yaş küçüklüğü ve ayırt etme gücü birlikte ele alınsa da hangi yaştan itibaren ayırt etme gücünün var olacağına ilişkin genel geçer bir sınırdan söz edilemez. Bu kapsamda, farklı ülke örneklerinde görülen yaş sınırları Türk hukukunda sadece yol gösterici nitelikte olduğu; sonuç olarak, çocuğun kişisel verilerine ilişkin rızasının geçerliliği, ayırt etme gücünün varlığına bağlı olarak somut olay özelinde belirleneceği anlaşılmaktadır.

KVKK VE GDPR AÇISINDAN DEĞERLENDİRME

Çocuğun kişisel verilerinin korunması, basit bir hukuki korumadan ibaret olmayıp çok katmanlı bir yaklaşımı zorunlu kılar. Zira çocuk, bir yandan henüz fiziksel ve psikolojik olgunluğa erişmemiş kırılgan bir bireyken, öte yandan sürekli gelişim gösteren, haklarını giderek daha etkin kullanabilen bir varlıktır. Bu gerçek, çocuğun tüm haklarının, başta kişisel verilerinin korunması hakkı olmak üzere hem mevcut savunmasızlık hem de gelişim potansiyeli dikkate alınarak bütüncül biçimde korunmasını gerektirir (Çakırca 2023:130).

Ancak ne KVKK'da ne de GDPR'da çocuğun kişisel verisi kavramını açıklamaktan imtina edilmesi, çocuğun kişisel verilerinin ihlal edilmesi durumunda ise kişisel verilerin korunması hukukunun genel hükümleri çerçevesinde çözülmeye çalışılması günümüz koşullarında oldukça yetersiz kalmaktadır (Çakırca 2023:98).

Bu bağlamda aşağıda hem KVKK hem de GDPR bakımından çocuğun kişisel verilerinin korunmasına yönelik mevcut düzenlemeleri anne babanın veri sorumlusu olup olmadığı hususu kapsamında incelenecek; her iki düzenlemenin de uygulamadaki yetersizlikleri ortaya konarak, çocukların kişisel verilerinin korunmasında daha etkin ve özel önlemler geliştirilmesi gerekliliği vurgulanacaktır.

KVKK Açısından Ebeveynlerin Veri Sorumlusu Olarak Değerlendirilmesi Hususu

Türk Hukukunda, çocukların kişisel verilerinin paylaşımına ilişkin olarak doğrudan bir düzenleme ve buna getirilen bir kısıtlama da bulunmamaktadır. Her anne - baba çocuğunu çevrimiçi ortamda istediği şekilde paylaşabilmektedir. Ancak burada çocuğun bunu gerçekten isteyip istemediği hususu şüpheli olup, ileride bu durumdan rahatsızlık duyup duymayacağı da tartışmalıdır.

Sharenting paylaşımlarının yarattığı sorunlar, yalnızca etik bir tartışma olmaktan öte, hukuki bir zemine de sahiptir. Türkiye'de KVKK'nın 5. ve 6. maddeleri, kişisel verilerin işlenmesinde açık rıza şartını getirmiştir. Ancak çocukların rıza verebilme yeterliliği, yukarıdaki bölümde de belirtildiği üzere tam ehliyetsizler ve sınırlı ehliyetsizler açısından tartışmalıdır. Bu nedenle, ebeveynlerin çocuklarının verilerini paylaşırken, çocuklarının kişilik hakkını ihlal edip etmediklerini dikkate alarak paylaşmaları gerekmektedir.

Bu bağlamda, anne-babanın veri sorumlusu olup olmadığı hususunun değerlendirilmesi gerekmektedir. KVKK'nın 3. maddesinin 1.fıkrasının I bendinde veri sorumlusunun tanımını yapmıştır. Bu tanımdan yola çıkarak, anne - babanın kişisel verilerini işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen kişi olup olmadığı hususunun üzerinde durulması sharenting paylaşımlarının sınırlarının belirlenmesi açısından faydalı olacaktır.

Bu bağlamda, işleme amaç ve vasıtlarının belirleyen anne - baba olması nedeniyle, çevrimiçi ortamda çocuğun kişisel verilerinin herhangi bir kısıtlamaya tabi olmaksızın paylaşan anne - baba bir veri sorumlusudur. Bu durumda, veri sorumlusunun yükümlülükleri de kanun kapsamında düzenlenmiş olup KVKK'nun10.maddesinde "*Veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğü*" düzenlenerek kişisel verilerin hangi amaçla işleneceği ve işlenen kişisel verilerin kimlere ve hangi amaçla aktarılabileceği gibi hususlar konusunda bilgi vermekle yükümlüdür. Peki veri sorumlusu bu bilgileri kime aktaracaktır?

Çocuklar açısından veri sorumlusunun söz konusu bilgileri kendilerine izah etmiş olması, yani çocuğun ayırt etme gücüne sahip olması, bu bilgilerin neden olacağı sonuçları ve ortaya çıkabilecek hukuki sorunları anlayabilecekleri anlamına gelmemektedir.

Bu bağlamda, KVKK'nın 12.maddesinde belirtildiği üzere, veri sorumlusunun görevleri arasında kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmemesi için önlem alması, hukuka aykırı olarak erişilmesinin önüne geçmesi ve çalınmasına ya da hukuk dışı erişimine engel olmak için her türlü tedbirleri alması beklenmektedir (Omuralieva - Güneş Peschke - Peschke: 2024: 880). Ancak paylaşım yapan anne - baba ne çocuğunun güvenliğini sağlayabilme ne de bir başkasının izinsiz erişimini önleme ihtimali bulunmaktadır. Nitekim giriş kısmında da belirttiğimiz üzere gizli bir hesap olsa dahi paylaşılan veriler üçüncü kişilerin ekran görüntüsü alma ya da indirme suretiyle ellerine geçme ihtimalini önleme imkanları bulunmamaktadır.

Kanımızca veri sorumlusu olarak kabul edilen anne - babanın, bu düzenlemeler uyarınca, çevirmiçi ortamdaki paylaşımları KVKK hükümlerini ihlal ettiği düşünülmektedir.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 27.04.2021 tarihli ve 2021/422 sayılı kararında, eski bir çalışanın fotoğraflarının veri sorumlusu tarafından yönetilen ve herkese açık sosyal medya hesabında açık rızası olmaksızın paylaşılması, kişisel veri işleme faaliyeti olarak değerlendirilmiş ve veri sorumlusunun hukuki yükümlülüklerini yerine getirmemesi nedeniyle ihlal tespit edilmiştir (KVKK 2021). Karar, her ne kadar bir yetişkine ait verilerin hukuka aykırı şekilde paylaşımına ilişkin olsa da içerdiği ilkeler ve yapılan hukuki değerlendirme sharenting bağlamında da doğrudan önem taşımaktadır. Zira sharenting paylaşımlarında da, çocukların kişisel verileri, fotoğraf ve videoları, ebeveynleri tarafından sosyal medya gibi herkese açık mecralarda paylaşılmaktadır. Kurulun bu kararında açık rıza olmaksızın gerçekleştirilen bir paylaşımın hukuka aykırı veri işleme teşkil ettiğine ve veri sorumlusunun gerekli teknik/idari önlemleri almakla yükümlü olduğuna hükmedilmiş olması, çocuklara ait verilerin ebeveyn tarafından paylaşılmasında da benzer bir sorumluluğun doğabileceğini göstermektedir.

Özellikle velayete sahip olan ebeveynin, çocuğun yaşına ve gelişim düzeyine göre ayırt etme gücü oluşmadan yapılan paylaşımlar bakımından, çocuğun mahremiyet hakkını ihlal etmesi mümkündür. Bu çerçevede, sharenting uygulamalarının da veri sorumluluğu, açık rıza, çocukların üstün yararı ve veri güvenliği gibi KVKK temelli ölçütler bakımından denetime tabi tutulması gerektiği söylenebilir.

Ayrıca, yukarıdaki karar dikkate alındığında, KVKK'nın 12/4 maddesi uyarınca, veri sorumluları ile veri işleyen kişiler, öğrendikleri kişisel verileri "*KVKK hükümlerine aykırı olarak başkasına açıklayamaz ve işleme amacı dışında kullanamaz*" düzenlemesi veri sorumlusuna bir sır saklama yükümlülüğü getirmektedir. Sharenting bağlamında düşünüldüğünde, çocuğun kişisel verilerinin ebeveyni tarafından çevrimiçi platformlarda paylaşılması, verilerin geniş kitlelere ifşası anlamına gelmekte ve çoğu zaman çocuğun üstün yararı veya belirli ve meşru bir işleme amacı ile bağdaşmamaktadır.

Dolayısıyla, ebeveynin bu tür paylaşımları hem verilerin amacını aşan kullanımı hem de üçüncü kişilere açıklanması bakımından KVKK m. 12/4 kapsamında çocuğunun kişisel verilerini açıkça ihlal ettiği düşünülmektedir.

Bu çerçevede, KVKK'nın 28. maddesinde düzenlenen istisna halleri de önem arz etmektedir. Nitekim KVKK m. 28/1-a bendi, kişisel verilerin gerçek kişiler tarafından yalnızca kendileriyle veya aynı konutta yaşayan aile fertleriyle ilgili olarak işlenmesi ve bu verilerin üçüncü kişilere aktarılmaması ile veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklere uyulması hâlinde Kanun'un kapsamı dışında kalacağını öngörmektedir. Bu hususta da görüldüğü üzere anne - baba paylaşımlarının KVKK kapsamı dışında tutulabilmesi için çocuğun aynı konutta aile fertleriyle yaşaması, kişisel verilerin üçüncü kişilere verilmemesini ve veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklere uyulması şartını koşmaktadır (Badur 2023:257).

Kanımızca, sharenting kapsamında gerçekleştirilen paylaşımların KVKK m. 28/1-a hükmü çerçevesinde istisna kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir. Zira ilgili bentte, kişisel verilerin gerçek kişiler tarafından yalnızca kendileriyle veya aynı konutta yaşayan aile bireyleriyle ilgili olarak işlenmesi durumunda, Kanun hükümlerinin uygulanmayacağı belirtilmiş; ancak bu durum, verilerin üçüncü

kişilere aktarılmaması ve veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklere uyulması koşuluna bağlanmıştır. Oysa tam da bu noktada "sharenting" olgusu, istisna hükmünün uygulanmasını imkânsız kılan bir mahiyet taşımaktadır.

Çünkü bu tür dijital paylaşımlarda çocuğun kişisel verileri, bizzat anne veya baba tarafından, kendi rızalarıyla kamuya açık platformlar üzerinden üçüncü kişilerle paylaşılmakta; böylelikle hem veri ifşası gerçekleşmekte hem de veri güvenliğine ilişkin asgari önlemler alınmamaktadır. Bu durumda, veri sorumlusu sıfatını haiz olan ebeveyn, çocuğun üstün yararına aykırı ve keyfi bir biçimde hareket etmekte; dolayısıyla, KVKK m. 28/1-a kapsamında tanınan istisna hükmünden yararlanması hukuken mümkün olmamaktadır. Sonuç olarak, çevrimiçi ortamda çocuğa ait kişisel verileri kamuyla paylaşan ebeveynin, veri sorumlusuna özgü tüm yükümlülüklere tabi olması ve bu yükümlülükleri ihlal etmesi hâlinde hukuki sorumlulukla karşı karşıya kalması gerekmektedir.

Bununla birlikte, Kişisel Verilerin Korunması Kurulu, sosyal medyada ebeveyn paylaşımlarına ilişkin infografikler hazırlayarak bu duruma dikkat çekmek istemiş ve paylaşımında "*Sharenting, ebeveynlerin cocuklarının fotoğraflarını ve özel anlarını sosyalmedyada paylaşma eğilimi olarak bilinir. Bu paylaşımlar kısa vadede beğeni ve etkileşim kazandırsa da, uzun vadede ciddi riskler barındırabilir*" diyerek anne - babaların bilinçlenmesine yönelik açıklamalarda bulunmuştur (KVKK: 2025). Ayrıca, Kurul, "***Verican ile Kişisel Verileri Öğreniyorum***" adlı altı kitaptan; "*Verinaz ile Dijital Maceralar*"adlı beş kitaptan oluşan bir hikâye serisiyle de çocukları çevrimiçi ortamda paylaşımlara karşı bilinçlendirmeyi amaçlamaktadır (KVKK: 2025). Bununla birlikte Haziran 2025 itibariyle, Kurul'un kararları incelendiğinde, ebeveynlerin sharenting paylaşımlarıyla ilgili henüz bir karar verilmediği görülmektedir. Kanımızca, bu hususla ilgili verilecek bir ilke kararı yol gösterici nitelikte olabilir.

Cumhurbaşkanlığı'nın 2023/8 genelgesiyle ("**Genelge**"), 18.04.2023 tarihinde Türkiye Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2023-2028) Resmî Gazete'de yayımlanmış ve bu belgede çocuğun korunmasında gerekli ihtiyaçların belirlenmesi, müdahalelerin planlanması, uygulanması ve izlenmesi sürecinin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı koordinasyonunda yürütülmesine karar verilmiştir. Ayrıca, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından yayımlanan Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nda, 2023-2028 yıllarını kapsayacak çocuğun korunması, refahı ve katılımı gibi konuları belirleyici stratejilerin yanı sıra, "çocukların dijital ortamların risklerinden korunması ve gelişimlerinin desteklenmesi" başlığı altında da ilgili Bakanlıklara farkındalık oluşturmak için görev ve yetki atamaları yapılmıştır (Türkiye Cumhuriyeti Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı: 13.01.2025).

Bu düzenlemeler uyarınca, çocuğun yasal temsilcileri olan anne-baba açısından çevrimiçi ortamda paylaşım yapılması, velayete yüklenen sorumlulukları ihlal etmekte ve çocukla ebeveyn arasında menfaat ve çıkar çatışmalarına yol açmaktadır.

Zira, burada önemli olan anne - babanın velayete ilişkin haklarını kullanırken üstün yararı gözeterek ölçülülük ilkesinden dışarı çıkmamasıdır. Bu durumda da anne - babanın rızası ve çocuğun rızası tartışılmaktadır. Anne - babanın paylaşım yapması KVKK anlamında rıza gösterdiği anlamına gelmemektedir. Rızanın ölçüleri yukarıda da belirtildiği üzere tartışmalıdır, kimin menfaatine olacağı ve buna kimin karar vereceği somut olayın durum ve koşullarına göre değerlendirilmelidir.

Yukarıda da belirtildiği üzere ebeveynlerin çevrimiçi platformlarında çocuklarına ilişkin gerçekleştirdikleri paylaşımlar, çoğu zaman çocuğun bilişsel gelişimi, günlük yaşamı, eğitim durumu ve özel anlarına ilişkin kişisel verileri içermekte olup, bu durum çocukların mahremiyetini ve dijital geleceğini tehdit eden bir niteliğe sahiptir. Özellikle çocukların uzun vadeli dijital etkileri değerlendirme yetisinden yoksun olmaları, bu tür paylaşımların yaratabileceği sonuçları daha da ağırlaştırmaktadır. Bu noktadaki kanaatimiz, paylaşımı yapan ebeveynin, çocuğun kişisel verilerinin işlenmesinde veri sorumlusu sıfatını taşıdığı ve dolayısıyla KVKK kapsamındaki yükümlülüklere tabi olduğunu bilmesi gerekmektedir.

Bu yükümlülük; yalnızca çocuğun üstün yararını gözetme sorumluluğunu değil, aynı zamanda veri güvenliğine ilişkin teknik ve idari tedbirleri alma zorunluluğunu da içermektedir. Bu nedenle,

ebeveynlerin çocuklarına ilişkin içerikleri paylaşırken son derece bilinçli ve dikkatli hareket etmeleri gerekmektedir. Aksi takdirde, bu paylaşımlar yalnızca çocuğun mahremiyetine zarar vermekle kalmayacak, aynı zamanda ebeveynin veri sorumlusu olarak hukuki sorumluluğunu doğuracak ve KVKK kapsamında yaptırımlarla karşılaşmasına neden olabilecektir.

GDPR Açısından Ebeveynlerin Veri Sorumlusu Olarak Değerlendirilmesi Hususu

GDPR, dijital ortamda çocukların korunmasına özel önem atfetmektedir. Tüzük, çocukların veri işleme faaliyetlerine ilişkin risklere ve sonuçlara yeterli düzeyde farkındalık gösterememeleri nedeniyle, kişisel verilerinin işlenmesinde özel koruma sağlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu kapsamda, 16 yaşın altındaki çocukların verilerinin işlenebilmesi için ebeveynin açık rızasının alınması zorunludur (Badur 2023: 175). Ancak bu koruma mekanizmasının, uygulamada çocuğun bireysel haklarını güvence altına alıp almadığı tartışmalıdır. Özellikle ebeveynlerin çocuklarına ait verileri sosyal medya üzerinden paylaştığı "sharenting" uygulamaları, çocuğun dijital mahremiyeti bağlamında çok yönlü hukuki sorunları gündeme getirmektedir.

Çocukların birey olarak kendi hak ve özgürlüklerine sahip olduğu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarıyla da teyit edilmektedir. Nitekim AİHM'in Söderman/İsveç kararında, 14 yaşındaki bir çocuğun gizlice videoya kaydedilmesinde çocuğun rızasının alınmamış olması özel hayatın ihlali olarak değerlendirilmiş; Mahkeme, bu yaşta bir çocuğun kişisel verilerine ilişkin konularda görüş beyan edebilecek olgunlukta olduğunu kabul etmiştir (Badur 2023: 169).

GDPR'ın 8. maddesi, 16 yaş altı çocuklara ait verilerin işlenmesinde ebeveyn rızasını zorunlu kılarken; 6/1-f maddesi, veri sorumlusunun veya üçüncü bir kişinin meşru menfaati ile veri sahibinin temel hak ve özgürlükleri arasında bir denge testi yapılmasını öngörmektedir. Özellikle veri sahibi çocuk olduğunda, onun menfaatleri ve korunması gereken hakları daha üstün değerlendirilmelidir. Başka bir deyişle, veri sorumlusu veya üçüncü kişi, çocuğun verilerinin işlenmesine ilişkin meşru menfaatinin ağır bastığını kanıtlayamazsa, veri işleme hukuka aykırı kabul edilmelidir (Erdoğan 2019: 2458).

Bununla birlikte, bazı yazarlara göre rıza kıstasına güvenilmesine karşı uyarıda bulunmakta, rıza ve anonimlik gibi araçların, bireyin mahremiyetini koruma sorumluluğunu tek başına üstlenmesi ne geçmişte uygun görülmelidir ne de günümüzde yeterli sayılmalıdır. (Baracos ve Nissenbaum, 2014, s. 33). Rıza, mahremiyetin korunmasında sihirli bir çözüm ("silver bullet") olarak görülmemelidir. Zira başlangıçta rıza gösterilmiş uygulamalar, zamanla farklılaşabilir veya değişebilir; ancak bu değişimlere paralel olarak rızanın yeniden alınması ya da güncellenmesi her zaman kolay olmaz (Donovan 2020: 47).

GDPR'ın 4/7. maddesi, veri sorumlusunu "*kişisel verilerin işlenme amaçlarını ve araçlarını belirleyen gerçek veya tüzel kişi*" olarak tanımlar. Sharenting paylaşımlarında, ebeveyn hem çocuğa ait kişisel verilerin işlenmesine karar vermekte hem de bu işleme için rıza veren kişi konumunda bulunmaktadır. Sharenting vakalarında ebeveyn hem veri işleyen hem de veri işlenmesine rıza veren konumundadır. Bu durum çıkar çatışması olarak değerlendirilmekte ve çocuğun veri üzerindeki kontrolünün kaybına yol açtığı ifade edilmektedir (Steinberg 2017: 867)

GDPR'ın 2(2)(c) maddesi ve 18 numaralı başlangıç hükmünde (Recital 18), kişisel verilerin yalnızca kişisel ya da ev içi amaçlarla ve herhangi bir mesleki ya da ticari faaliyetle bağlantısı olmaksızın işlenmesi hâlinde Tüzüğün uygulanmayacağını düzenlemektedir. Bu istisna, sosyal medya kullanımı gibi faaliyetleri de kapsayacak şekilde geniş yorumlanabilmektedir. Ancak sharenting uygulamalarında yapılan paylaşımlar çoğu zaman kamuya açık profiller aracılığıyla geniş dijital izleyici kitlelerine ulaşmakta ve kalıcı dijital ayak izleri bırakmaktadır. Bu yönüyle ev içi sayılabilecek bir eylem, fiilen kamusal etki doğuran bir veri işleme faaliyetine dönüşmektedir.

Bu durum, çocuklara özel koruma öngören 38 numaralı başlangıç hükmü (Recital 38) ile açık bir çelişki yaratmaktadır. 38 numaralı başlangıç hükmü, çocukların kişisel verilerinin işlenmesinde daha kırılgan bir konumda olduklarını kabul etmekte ve özel koruma gerekliliğini vurgulamaktadır. Buna karşın 18

numaralı hüküm, ebeveynin çevrim içi paylaşım özgürlüğünü geniş yorumlayarak veri işleme faaliyetlerini denetim dışı bırakması çocuğun mahremiyet hakkını zayıflatmaktadır.

Bu hususa ilişkin olarak bazı görüş sharenting paylaşımlarını kişisel verilerin işlenmesine ilişkin genel hükümler kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini belirtmekte iken bir kısım görüş velayet sahibinin çocuğa ait kişisel verileri hukuka uygunluk sebebi olsa bile meşru amaçla, ölçülü, sınırlı ve gerekli olması gerektiğini savunan görüşler yer almaktadır (Badur 2023:190).

Bu bağlamda 18 numaralı başlangıç hükmü ve 38 numaralı başlangıç hükmü birlikte değerlendirildiğinde, ebeveynin çocuk üzerindeki veri paylaşım yetkisi ile çocuğun özel hayatının gizliliği arasında net bir sınır çizilmediği görülmektedir (Bostancı Bozbayındır 2021: 1513-1514).

GDPR, çocukları çevrim içi ortamda savunmasız bireyler olarak tanımakta, ancak bu korumayı fiilen ebeveynlerin sorumluluğuna bırakmaktadır. Bu yaklaşım, ebeveynin dijital okuryazarlık eksikliği, veri güvenliği farkındalığının sınırlılığı ve kişisel veri paylaşımındaki özensizlik gibi riskleri göz ardı etmektedir (Donovan, 2020, s. 39). Sharenting uygulamalarında, ebeveynin hem veri işleyen hem de rıza veren kişi konumunda olması, çocuğun dijital mahremiyeti, kimlik inşası ve özel hayatına yönelik ciddi tehditler oluşturmaktadır.

Bu bağlamda, GDPR hükümleri uyarınca 16 yaşından küçük çocuklar adına rıza veren ebeveynlerin, aynı zamanda veri sorumlusu sıfatıyla hukuki yükümlülük taşıdığı kabul edilmelidir. Ebeveyn, bu yetkiyle birlikte kişisel verilerin hukuka aykırı işlenmesini önlemek ve gerekli her türlü teknik ve idari güvenlik tedbirini almakla yükümlüdür. Aksi hâlde yapılan paylaşımlar, çocuğun kişisel verilerinin izinsiz ve orantısız biçimde ifşa edilmesi sonucu hukuka aykırı veri işleme faaliyeti niteliği taşır. Çocuğun dijital kimliği üzerinde kalıcı etkiler yaratabilecek sharenting uygulamalarının, yalnızca ebeveynin iradesine bırakılması GDPR açısından da KVKK'daki gibi temel ilkeleriyle bağdaşmamaktadır.

Avrupa Birliği Kapsamında Diğer Yasal Düzenlemeler

Avrupa Birliği, çocukların dijital dünyada korunmasına yönelik çeşitli yasal düzenlemeler geliştirmiştir. Bunlardan biri, Görsel-İşitsel Medya Hizmetleri Direktifi'dir ("**AVMSD**"). Bu direktif, çocukların zarar verici içeriklere maruz kalmasını önlemek amacıyla çevrimiçi platformlar için belirli yükümlülükler getirmektedir. Özellikle çocuklara yönelik reklamların sınırlandırılması ve içeriklerin uygun şekilde etiketlenmesi gibi önlemler, çocukların çevrimiçi güvenliğini artırmayı hedeflemektedir.

Dijital Hizmetler Yasası ("**DSA**") ise, AVMSD'ye ek olarak daha geniş bir çerçeve sunmaktadır. DSA, çocuklar için daha güvenli bir dijital ortam yaratmak amacıyla platformlara özel yükümlülükler getirmiştir (digital-strategy.ec.europa.eu).

Dijital Hizmetler Yasasının 28. maddesi çocukların çevrimiçi korunmasına ilişkindir. Çevrimiçi platform sağlayıcıları, çocuk kullanıcıların güvenliği ve gizliliğini en üst düzeyde koruma yükümlülüğüne sahiptir. Dijital Hizmetler Yasası'nın 28/2. maddesi uyarınca, çevrimiçi platformların, bu platformları kullanan bireylere ilişkin olarak reşit olmadığına dair makul bir kesinlik varsa kişisel verilere dayalı profil oluşturarak reklam sunmaları yasaklanmıştır. Ayrıca, yine bu madde uyarınca çevrimiçi platformların yaş sınırına ilişkin olarak değerlendirme yapılması amacıyla kişisel verilere ilişkin bilgilerin gereğinden fazla işlenmesine izin vermemektedir.

Bu bağlamda Dijital Hizmetler Yasası'nın, GDPR'a kıyasla çocukların profil oluşturmaya dayalı reklamlardan korunması açısından daha etkin bir düzenleme sunduğu ve çocuklara yönelik bu tür reklamları açıkça yasakladığı görülmektedir (Bingöl Schrijer 2023: 305). Platformlar, riskleri en aza indirmek amacıyla çocuk haklarının korunmasına yönelik somut ve soruna odaklı önlemler almakla sorumludur. Ayrıca çocuklara yönelik tüm bilgilendirmeler, onların yaş ve gelişim düzeyine uygun, kolay anlaşılır bir şekilde sunulmalıdır.

.

Avrupa stratejisi olarak "*Çocuklar için Daha İyi bir İnternet*" (Better Internet for Kids) (BIK$^+$) düzenlemesi uyarınca yeni dijital katılım, yetkilendirme ve koruma hassas bir şekilde dengelenmiştir. 11 Mayıs 2022'de kabul edilen, çocuklar için daha iyi bir internete yönelik yeni strateji (BIK$^+$), Avrupa Dijital İlkeleri doğrultusunda yeni Dijital On Yılda çocukların çevrimiçi ortamda korunmasını, saygı duyulmasını ve güçlendirilmesini sağlayacak düzenlemeler mevcuttur. "*Çocuklar için Daha İyi bir İnternet*" düzenlemesi, Avrupa'daki her çocuğun çevrimiçi ortamda korunduğu, güçlendirildiği ve saygı duyulduğu, yaşına uygun dijital hizmetler sunmak ve kimsenin geride kalmamasını sağlamak amacıyla düzenlemeler getirmiştir. BIK$^+$ kapsamında Çocuklar için Daha İyi İnternet portalı zengin kaynaklar ve en iyi uygulamaları sunarak çocuklara, ebeveynlere ve öğretmenlere ulaşmakta ve Üye Devletlerdeki AB ortak finansmanlı Güvenli İnternet Merkezleri ağıyla iş birliği yaparak bilinç oluşturmaktadır (https://digital-strategy.ec.europa.eu).

Örneğin Çocuklar için Daha İyi Bir İnternet için Avrupa Stratejisinin 2.2.2 maddesinde,

> "*Bilinçlendirme kampanyalarının AB çapındaki tüm çocuklara, ebeveynlere, öğretmenlere ve bakıcılara tutarlı bir şekilde ulaşabilmesi için iyi uygulamaların yaygınlaştırılması gerekmektedir. Farkındalık artırma stratejilerinin, öğrenme ve zihinsel engelli olanlar da dahil olmak üzere en küçük ve en savunmasız çocuklara özel dikkat göstererek, küçük çocukların ve gençlerin farklı gelişim düzeylerini dikkate alması gerekir. Aynı zamanda akran eğitimi her yaştan çocuğun çevrimiçi ortamda haklarını ve sorumluluklarını tanıması için değerli bir stratejidir*."

demektedir. Bu durum göstermektedir ki akran eğitimi ile çocuğun kendisini bilinçlendirmenin sharenting paylaşımlarında daha etkin olacağı yönündedir.

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, 8 Temmuz 2009 tarihli 1063.toplantısında Çocukları Zararlı İçeriğe ve Davranışlara Karşı Koruma ve Çocukların Yeni Bilgi ve İletişim Ortamına Aktif Katılımlarını Yaygınlaştırmaya İlişkin Tavsiye Kararı'nı almıştır (Avrupa Konseyi, 2025)

Tavsiye Kararı'nda, Avrupa Konseyi'nin öncelikleri arasında, bilgi ve iletişim ortamlarında çocukları zararlı içeriklerden korumak ve onların medya okuryazarlığı becerilerini geliştirmek suretiyle ifade özgürlüğü ile insan onurunun güvence altına alınmasının yer aldığı vurgulanmıştır.

Bu vurgudan sonra, çocukların fiziksel, duygusal ve psikolojik gelişimlerini etkileyecek online pornografi, şiddet ve kendine zararın tasviri ve yüceltilmesi, alçaltıcı, ayrımcı veya ırkçı ifadeler yahut bu tür davranışları haklı gösterme, çocukları istismara hazırlama, zorbalık, takip ve diğer taciz türlerinin oluşturduğu risklere işaret edilmiştir (Kaya 2021: 139).

Tavsiye Kararı'nın ekinde ayrıca çocukların internet ortamında korunmasına ilişkin bir Rehber yer almaktadır. Rehber'de üç ana konu ele alınmıştır:

1.Çocuklara internet ortamında güvenli ve güvenlikli alanlar sağlanması
2.Avrupa güven damgası ve etiketleme sisteminin geliştirilmesinin teşviki
3.Çocuklar, ebeveynler ve eğitimciler için internet becerileri ve okuryazarlığının geliştirilmesi

Rehber'de, çocukların korunması için dahi olsa internet içeriğinin kısıtlanmasına yönelik her girişimin, ifade özgürlüğünün korunmasına ilişkin sorunlar ortaya çıkardığı belirtilmiştir. Üye devletlerin, bu sorunu göz önünde tutarak özel sektör, medya, sivil toplum iş birliğiyle çocuklar için güvenli ve güvenlikli alanlar oluşturmaları gerekmektedir (Kaya 2021: 139).

Diğer bir düzenleme ise, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 20 Şubat 2008 tarihli 1018. toplantısında kabul edilen, İnternet Ortamında Çocukların İtibar, Güvenlik ve Mahremiyetlerinin Korunmasına İlişkin Deklarasyon'dur (Avrupa Konseyi: 2025)

Deklarasyon, internetin çocukların haberleşme, bilgi, bilim, eğitim, eğlence gibi günlük aktiviteleri için önemli bir araç olduğunu belirtmiştir. Çocukların oluşturdukları içeriğin hem şu an hem de yetişkin oldukları dönemde onların güvenlik, mahremiyet ve itibarlarına zarar verebileceğine işaret edilmiştir. Yukarıda ele alınan İnternette İletişim Özgürlüğüne İlişkin Deklarasyon'a atıf yapılarak, çevrimiçi ortamda çocukların iletişim özgürlüğüne ilişkin haklarının zedelememesi gerektiği tekrarlanmıştır (Kaya 2021: 137)

Görüldüğü üzere Avrupa Birliği, doğrudan anne-baba paylaşımlarını yasaklayan hükümler içermese de çocukların çevrimiçi ortamda korunmasına yönelik olarak hem GDPR hem de Dijital Hizmetler Yasası'nın ilgili maddesi uyarınca, ayrıca yukarıda belirtilen Tavsiye Kararları ile sharenting paylaşımlarının çerçevesini çizmeye çalışmıştır.

YABANCI HUKUK SİSTEMLERİNDEKİ DÜZENLEMELERE BAKIŞ

Dünya genelinde sharenting paylaşımlarına ilişkin farklı hukuki görüşler mevcuttur. Bu nedenle, farklı ülke hukuklarında sharenting paylaşımlarına ilişkin getirilen düzenlemeler, karşılaştırmalı olarak ele alınarak kişisel verilerin korunması açısından örnek teşkil edebileceği düşünülmektedir.

Aşağıda değerlendirilecek olan hukuk sistemlerine ilişkin bilgiler, Günhan Gönül Koşar'ın ilgili monografisinde detaylı biçimde incelenmiştir. Bu çalışmada ise aşağıda yer verilecek hukuk sistemleri üzerinden sharenting uygulamalarına ilişkin farklı yaklaşımlar incelenecektir.

Fransız Hukuku açısından

Fransız Hukuku, diğer hukuk sistemleri arasıda, çocukların çevrimiçi ortamda görüntü ve bilgilerinin paylaşılmasına yönelik olarak en güçlü korumayı sağlamaktadır.

Bu hukuk sisteminde, sharentig paylaşımları Fransız Medeni Kanunu'nun ("CC") özel yaşama saygı hakkı kapsamında değerlendirmekte ve yine ilgili velayet maddeleri çerçevesinde ele alınmaktadır. Ebeveynlerin çocuklarıyla ilgili çevrimiçi ortamda yapacağı paylaşımlarda ebeveynlerden biri diğerinin rızasını muhakkak almakla yükümlüdür; aksi halde rızası alınmayan ebeveynin paylaşımın kaldırılmasını ve bir daha paylaşım yapmaması için tedbir talep etme hakkı bulunmaktadır (Gönül Koşar 2025:103-104).

Fransız hukukunda ayırt etme gücü doğrudan yaş ile değil, çocuğun olgunluk ve farkındalık düzeyiyle değerlendirilir. Fransız Veri Koruma Otoritesi ("**CNIL**") çocuğun kişisel verilerinin işlenmesine ilişkin rıza yaşını genel olarak 15 olarak belirlemiş olsa da daha küçük yaşlardaki çocukların da somut olay bazında görüşlerine başvurulması gerektiğini belirtir. Ayırt etme gücüne sahip bir çocuk, kendi görüntüsünün çevrimiçi paylaşılmasına açıkça karşı çıkıyorsa bu görüş ebeveyn kararının önüne geçebilir (CNIL 2025).

Fransız hukukunda çocuğun "resmi üzerindeki hakkı" kapsamında yapılan değişiklik ile açıkça çevrimiçi ortamdaki paylaşımlara ilişkin olarak hak ve yükümlülükler kanun hükmü haline gelmiş ve çocuğun bilgi ve görüntülerinin paylaşılması hususunu şeref ve haysiyeti açısından değerlendirerek, anne - babanın ifade özgürlüğü hakkından daha üst planda tutmuştur.

Alman Hukuku açısından

Alman Hukuk sisteminde doğrudan sharenting paylaşımlarına ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu hukuk sisteminde, sharentig paylaşımları Alman Medeni Kanunu'nun ("BGB") velayet maddeleri çerçevesinde çocuğun üstün yararı ve katılım hakkı kavramları üzerinde şekillenmektedir.

Ertl & Gerbeshi (2024) tarafından yürütülen araştırmada Almanya'daki ilkokul çocuklarının büyük çoğunluğunun hak kavramına dair net ve sistematik bir anlayışa sahip olmadıkları ortaya konmuştur. Çocuk haklarının yalnızca tanımlanması değil, etkin biçimde öğretilmesi, dijital çağın yeni hak ihlali

biçimlerine örneğin dijital mahremiyete karşı bir koruyucu mekanizma olarak değerlendirilmelidir (Ertl & Gerbeshi, 2024: 343-344). Çocukların katılım ve korunma haklarını sınırlı ölçüde tanımaları, özellikle sharenting gibi çocukların rızasının göz ardı edildiği çevirmiçi ortamlardaki paylaşım hususundaki risklere ilişkin eleştirileri de güçlendirmektedir.

Alman hukuk doktrininde, çocuğun ayırt etme gücünün varlığı konusunda yaş temelli kesin bir sınır öngörülmemiştir. BGB §104 uyarınca, yedi yaşından küçük çocuklar hukuki işlem ehliyetinden yoksun kabul edilirken, §828 kapsamında aynı yaş grubunun haksız fiil ehliyeti de sınırlı olarak tanınmaktadır (Erkan-Yücer 2011: 390). Ancak çevrimiçi ortamlara yönelik rıza beyanı açısından, bazı yazarlar çocuğun en az 14 yaşında olması gerektiğini savunmaktadır.

Diğer yandan GDPR'ın 8. maddesi uyarınca, bilgi toplumu hizmetlerine dair veri işleme faaliyetlerinde çocuğun en az 16 yaşında olması, bu yaştan küçükler için ise yasal temsilcinin (çoğunlukla ebeveynin) rızası gerekmektedir. Bununla birlikte, 13 yaşın altı için herhangi bir esneklik tanınması açıkça yasaklanmıştır (Zorluoğlu Yılmaz 2021: 3397)

Görüldüğü üzere Alman doktrininde çocuğun ayırtetme gücünün varlığı hususuna yaş kriteri açısından bir kesinlik sınırı bulunmamaktadır; buna bağlı olarak rıza kıstası nasıl değerlendirilecektir? Bu bağlamda ayırt etme gücüne sahip çocuğun ebeveynin paylaşım yaparken her iki ebeveynin rızasını gerekli görmektedir; ayırtetme gücü bulunmayan çocuğun ise rızası yoksa izlenecek prosedür tartışmalıdır.

Doktrinde yer alan farklı görüşler, temsil yetkisinin sınırlarına ilişkin önemli değerlendirmeler içermektedir. Örneğin Buchner ve Schnebbe'ye göre, çocuğun ayırt etme gücünden yoksun olduğu durumlarda ebeveynin çocuk adına geçerli bir rıza veremeyeceğini, çünkü bu durumun temsilcinin kendi kendisiyle işlem yapma yasağını ihlal ettiğini ve sonuç olarak çocuğun dijital ortamda ifşasının kişilik hakkı ihlaline yol açabileceğini savunmaktadır. Schimke ise daha ileri giderek, böyle bir durumda sadece mahkemece atanmış bir temsilcinin çocuk adına rıza verebileceğini belirtmektedir (Gönül Koşar 2025: 112-113).

Sonuç olarak, Alman hukuk sisteminde sharenting uygulamalarına dair açık yasal sınırlamalar bulunmamakla birlikte, çocuğun kişilik hakkının, özellikle görsel mahremiyet ve dijital kimlik bütünlüğü kapsamında korunması gerektiği açıkça kabul etmektedir. Bu tür paylaşımların meşruiyetinin, çocuğun yaşına, ayırt etme gücüne ve üstün yararına göre her somut olayda ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiği hem içtihat hem de doktrinde kabul gören bir yaklaşımdır.

İngiliz Hukuku açısından

İngiliz hukukunda bireyin görüntüsü üzerindeki hakkı açıkça tanınmadığı gibi, "kişilik hakkı" başlığı altında yeknesak bir yasal düzenleme de mevcut değildir; ancak bu boşluk, "güvenin kötüye kullanılması" (tort of breach of confidence) ve "özel bilgilerin kötüye kullanımı" (tort of misuse of private information) gibi haksız fiil türleri ile telafi edilmektedir.

Veri Koruma Mevzuatı (Data Protection Act 2018) uyarınca, kişisel verilerin işlenmesine yönelik rıza yaşı 13 olarak kabul edilmiştir. Aynı şekilde, GDPR'ın 8. maddesine yapılan atıfla, İngiltere'nin ulusal düzenlemesinde bu yaş sınırı 9/1-a maddesi kapsamında açıkça belirlenmiştir.

Birleşik Krallık Veri Koruma Kurumu olan Information Commissioner's Office (ICO), çocukların dijital ortamda kişisel verilerinin işlenmesine dair özel hassasiyetin gözetilmesi gerektiğini vurgular. "*Age Appropriate Design Code*" ("Kod") başlıklı kılavuz dokümanında, çocuklara yönelik çevrimiçi hizmetlerin tasarlanmasında, çocukların yaşına ve gelişim düzeyine uygun mahremiyet ilkeleri benimsenmesi gerektiğini belirtir. Kod, çocuklara ilişkin olarak yalnızca asgari miktarda kişisel veri toplanması ve saklanması gerektiğini belirtir ve çocukların verileri genellikle paylaşılmaması gerektiğini vurgular; aayrıca ebeveyn denetimi ve profilleme sorunlarını da ele almaktadır. ICO, bu

kapsamda ebeveynlerin çocukları adına verdikleri rızanın çocukların üstün yararı ve bireysel hakları ile çelişmemesi gerektiğine dikkat çekmektedir (ICO 2025).

Özetle, çocuk Birleşik Krallık Veri Koruma Kanunu uyarınca, çevrimi ortamda anne - baba tarafından yapılan paylaşımlardan rahatsız duyarsa paylaşımların kaldırılması ve paylaşımların devam etmemesi için Birleşik Krallık Veri Koruma olarak adandırılan Information Commissioner's Office'e başvurabilir (Gönül Koşar 2025:94)

İngiliz doktrininde, ebeveynlerin dijital teknolojilerin getirdiği olanakları ve beraberinde taşıdığı riskleri kavrayabilmeleri, çocuklarıyla sağlıklı bir iletişim kurabilmeleri ve onların çevrimiçi ortamlara güvenli şekilde katılımını destekleyebilmeleri için gerekli bilgi ve becerilere sahip olmaları gerekmektedir. Bu doğrultuda, devletin daha fazla müdahalede bulunması ve destek mekanizmaları geliştirmesi gerektiği savunulmaktadır (Bessant 2024: 1).

Bu bağlamda İngiliz hukukunda esas alınması gereken ölçütün somut olay özelinde anne - babanın ifade özgürlüğünün mü yoksa çocuğun özel yaşamıın korunması hakkının mı üstün geldiği değerlendirilerek karar vermesi yönündedir.

Amerikan Hukuku açısından

Amerikan Hukuku'nda, ebeveynlerin çocuklarına ait görsel ve kişisel bilgileri çevrimiçi platform aracılığıyla paylaşması biçiminde tanımlanan sharenting olgusunu kapsayan yeknesak bir düzenleme bulunmamakta; farklı hukuki ve anayasal çerçeveler içerisinde dolaylı biçimde ele alındığı görülmektedir.

Amerikan Hukuku'nda, çocukların çevrimiçi gizliliği, 1999 yılından bu yana yürürlükte olan COPPA ile korunmaktadır (2013'te değişikliğe uğramıştır). Bu düzenleme uyarınca, 13 yaşının altındaki çocukların hedef kitlesinde bulunduğu mobil uygulamalar kapsamında konum verilerini toplamak isteyen mobil uygulama sağlayıcıları, ebeveynlerini bilgilendirmek ve rızalarını elde etmek zorundadır. Ancak bununla birlikte, COPPA, çocuklara ait verileri ebeveynden toplamak için rıza alsa da sahrenting paylaşımları COPPA kurallarına tabi değildirler. Bu nedenle ortaya bir çelişki çıkmaktadır (Lendvai 2024: 11-12).

Bu bağlamda sharenting hususuna ilişkin olarak dikkate alınan düzenleme, ABD Anayasası'nın Birinci Ek Maddesi (First Amendment) ile güvence altına alınan ifade özgürlüğüdür. Amerikan hukuk sisteminde ifade özgürlüğü, diğer birçok değerin üzerinde tutulmakta; hatta anne - babanın çocuklarıyla ilgili çevrimiçi ortamda paylaşım yapma hakkı da bu özgürlük kapsamında değerlendirilmektedir (Koşar, 2025: 97). Bu yaklaşım, ebeveynlerin karar alma haklarına öncelik verildiği ve sharenting kapsamında yapılan paylaşımlara ilişkin olarak çocuklara daha az hak tanındığı yönündedir (Bartholet, 2011: 85).

Ancak, bu durumda çocuğun "kendi hikâyesini anlatma hakkı"nın ihlal edileceğinden ebeveynlerin, çocuklarının gelecekte kendilerini nasıl tanımlayacaklarını etkileyebilecek dijital paylaşımlar konusunda daha dikkatli ve sınırlayıcı bir tutum benimsemeleri gerekmektedir (Steinberg 2017: 877).

Sharenting uygulamalarının sınırlarının belirlenebilmesi ve çocukların dijital haklarının etkin şekilde korunabilmesi amacıyla çocuk refahı uzmanları, hukukçular, siber güvenlik profesyonelleri, kolluk kuvvetleri, psikologlar, halk sağlığı uzmanları ve çocukluk döneminde yoğun dijital paylaşıma maruz kalmış bireylerden oluşan çok paydaşlı uzman gruplarının oluşturulmalı ve hangi sharenting davranışlarının uygun, hangilerinin gri alanda, hangilerinin ise zarar verici olduğu ayrıştırılabilecek; çocuk güvenliği ve sosyal bilimsel ilkelerle uyumlu, aynı zamanda ifade özgürlüğü ve adil yargılanma gibi anayasal haklarla da çelişmeyen kamu politikaları geliştirilmesi önerilmektedir (Steinberg, 2024: 44).

Özetle, COPPA, sharenting uygulamalarına doğrudan müdahalede bulunmamakla birlikte; çocuğun kişisel verilerinin korunması, üçüncü taraf erişimlerinin sınırlandırılması ve çevrimiçi platformlara getirilen yükümlülükler aracılığıyla çocukların dijital mahremiyetini dolaylı olarak güçlendirmektedir. Ancak sharentingin temel sorunlarından biri olan, ebeveynin hem paylaşan hem de çocuk adına rıza veren konumda bulunmasına yönelik normatif düzenlemeler bakımından COPPA yetersiz kalmaktadır.

Bu çerçevede, doktrindeki görüşler de dikkate alındığında, Amerikan hukukunda ebeveynin ifade özgürlüğünün çocuğun kişilik hakkına kıyasla daha üstün konumlandırıldığı yönündeki yaklaşım eleştiriye açıktır. Nitekim pek çok hukuk sisteminde olduğu gibi, burada da "çocuğun üstün yararı" ilkesi temel referans noktası olmalı; sharenting uygulamaları ise somut olayın özellikleri, paylaşımın kapsamı ve çocuğun gelişimsel düzeyi dikkate alınarak bireysel olarak değerlendirilmelidir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu çalışma, dijital çağda giderek artan "sharenting" olgusunu çocukların dijital mahremiyeti ve hukuki korunma ihtiyacı ekseninde ele almıştır. Türkiye'de ebeveynlerin çocuklarına ait fotoğraf, video ve kişisel bilgileri sosyal medya platformlarında paylaşma eğilimleri, yalnızca toplumsal veya bireysel bir tercih değil; çocuğun kişilik hakkı, özel yaşamının gizliliği ve veri güvenliği bakımından ciddi hukuki sonuçlar doğurabilecek bir alan olarak değerlendirilmelidir. Elde edilen bulgular, hem iç hukuk düzenlemeleri (özellikle TMK ve KVKK) hem de Avrupa Birliği normları (GDPR, DSA, AVMSD) ve uluslararası sözleşmeler (BMÇHS, AİHS) ışığında değerlendirilmiştir.

Sharenting, çocuğun rızasının bulunmadığı veya geçerli olmadığı birçok durumda, ebeveynin, çocuğun üstün yararını ve mahremiyet hakkını ihlal etmesine neden olmaktadır. Özellikle paylaşımların kamusal alana açık biçimde yapılması, çocukların dijital ayak izinin erken yaşta şekillenmesine neden olmakta; bu durum hem kimlik inşası hem de ileride karşılaşabilecekleri psikolojik, sosyal ve hukuki riskleri artırmaktadır.

Türk hukuku açısından, çocuğun ebeveyni tarafından çevrimiçi ortamlarda yapılan paylaşımlara ilişkin düzenlemeler uygulamada yetersiz kalmakta, çocukların kişisel verilerinin korunmasına dair spesifik hükümler bulunmamaktadır. Bu nedenle, TMK m. 339 ve devamı maddeleri velayet yetkisinin sınırlarını çocuğun üstün yararı ilkesiyle her somut olay özelinde belirlemektedir.

KVKK kapsamında çocuk verilerine ilişkin özel bir rejim tanımlanmalı; çocuğa ait verilerin paylaşılmasında rıza yeterliliği, velayetin sınırları ve çocuğun üstün yararı ilkesi açıkça düzenlenmelidir. Çocuğun dijital ortamda rıza gösterebilme ehliyeti bakımından, GDPR'daki gibi belirli bir yaş sınırı getirilmesi önerilmektedir.

Yapılan çalışmalar da göstermektedir ki, dört yaşındaki bir çocuk, çevrimiçi ortamda kendisi hakkında yapılan paylaşımlardan rahatsız olduğunu ifade edebilecek algılama yetisine sahiptir. Bu nedenle, böyle durumlarda öncelikle çocuğun görüşü alınmalı ve paylaşım konusunda bizzat rızası sorgulanmalıdır. Rıza vermeyen çocuklar için ise bu hak hiç kullanılmamalıdır.

Bununla birlikte hem KVKK hem de GDPR kapsamında yapılan değerlendirmeler neticesinde, ebeveynlerin çocuklarına ait kişisel verilerin işlenmesinde "veri sorumlusu" sıfatını haiz olduğu kanaatine varılmıştır. Bu durumda, KVKK'nın 12/4. maddesi ve GDPR'ın m. 2(2)(c) hükmü ile Başlangıç hükümleri (Recital) 38 birlikte değerlendirildiğinde, kişisel verilerin hukuka aykırı olarak üçüncü kişilere açıklanması ebeveynin veri sorumlusu sıfatıyla doğrudan hukuki sorumluluğunu doğurmaktadır. Bu nedenle ebeveynin aynı zamanda hem veri işleyen sıfatıyla hareket etmesi hem de çocuğun verilerinin işlenmesine ilişkin rızayı veren kişi konumunda bulunması ciddi bir çıkar çatışması riskini beraberinde getirmektedir.

DSA ve AVMSD gibi düzenlemeler her ne kadar platformların sorumluluğunu düzenlemekte ise de çocukların çevrimiçi ortamda korunmasına yönelik olarak hem GDPR hem de Dijital Hizmetler Yasası'nın ilgili maddeleri ve Tavsiye Kararları, sharenting paylaşımlarının çerçevesini oluşturmuştur.

Bu kapsamda Çocuklar için Daha İyi Bir İnternet için Avrupa Stratejisi uyarınca akran eğitimi ile çocuğun bilinçlendirmenin sharenting paylaşımlarında daha etkin olacağı düşünülmektedir.

Fransız Hukuku başta olmak üzere bahsedilen hukuk sistemleri, ebeveynlerin çocuğa dair paylaşım yapabilmesi için karşılıklı rıza zorunluluğu ve yargı denetimini getirmiş, daha ileri bir koruma öngörmüştür. Ülkemizin örnek alabileceği düzenlemeler arasında Fransa'daki uygulamanın oldukça işlevsel olduğu görülmektedir.

KVKK, sharenting özelinde bağlayıcı ilke kararı yayımlamalı; ebeveynin veri sorumlusu olarak kabul edildiği ve bu kapsamda doğrudan sorumlu olduğu açıkça belirtilmelidir.

Aile Bakanlığı ve MEB iş birliğiyle ebeveynlere yönelik dijital mahremiyet eğitimleri ve bilinçlendirme kampanyaları yaygınlaştırılmalıdır. Sosyal medya platformlarına, çocukların görüntülerini içeren içeriklerin etiketlenmesi, yaş kontrol mekanizmalarının güçlendirilmesi ve çocuklara ilişkin içeriğin otomatik olarak sınırlanması yönünde teknik yükümlülükler getirilmelidir.
Ticari amaçla paylaşım yapan ebeveynlere yönelik, tıp kı İngiliz Hukuku'ndaki code gibi çocukların ticari araç hâline getirilmesini engelleyen etik kodlar geliştirilerek reklam iş birlikleri çocuğun üstün yararı ilkesi uyarınca sınırlandırılmalıdır.

Ayrca, Türk Hukukunda avukatlar veya doktorlar için uygulanan reklam yasağına benzer şekilde sınırlamalar getirilerek, çocukların çevrimiçi ortamdaki kimliğinin belirlenmesine yol açabilecek etiketlerin kullanımı sınırlandırılmalı ve platformlar bu konuda önlemler almalıdır.

Bu doğrultuda, çocukların internetin faydaları ve riskleri konusunda eleştirel düşünme becerisi kazanmaları teşvik edilmeli; internet ve bilgi teknolojilerini en iyi şekilde kullanmaya yönelik pratik içerikli bir okul müfredatı geliştirilmeli; çocuklar, ebeveynler ve eğitimciler; güvenli dijital alanlar, güvenilir içerikler ve çevrimiçi etiketleme sistemleri hakkında bilinçlendirilmeli; etiketleme ve filtreleme mekanizmalarının insan hakları, ifade özgürlüğü ve bilgiye erişim üzerindeki olası etkilerine ilişkin farkındalık artırılmalı; Avrupa Konseyi'nin bu alandaki standart belirleyici enstrümanları ve araçları tüm paydaşlara tanıtılarak etkin bir bilinçlendirme süreci yürütülmelidir.

Kamu otoriteleri, sharenting kaynaklı kişilik hakkı ihlalleri ve velayet uyuşmazlıklarında çocuğun dijital mahremiyetine özel önem vermelidir. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde bir "Denetleme Ofisi" oluşturulmalı ve çocuklarla ilgili uygunsuz içerik paylaşan ailelere karşı caydırıcı yaptırımlar uygulanmalıdır. Aynı zamanda, çocukların dijital farkındalığını artırmak ve internet ile bilgi ve iletişim teknolojilerini bilinçli kullanmalarını sağlamak için kapsamlı bir eğitim politikası benimsenmelidir.

Sonuç olarak, sharenting yalnızca ebeveynin ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilemeyecek; çocuğun kişilik hakkını, veri güvenliğini ve uzun vadeli gelişimini etkileyen çok katmanlı bir olgudur.

Türkiye'de henüz ilke kararlarıyla şekillenmiş bir yargısal içtihat bulunmamakla birlikte, KVKK, TMK ve uluslararası metinlerin birlikte yorumlanması suretiyle bu alanda etkin bir hukuki koruma sağlanması mümkündür. Çocuğun dijital varlığı, gelişim hakkı ve bireysel özerkliği gözetilerek hem ebeveynin hem devletin bu alanda daha sorumlu ve bilinçli hareket etmesi zorunluluktur. Bu çerçevede, çocukların çevrimiçi ortamda daha güvenli bir şekilde yer almasını sağlamak ve ebeveynlerin sorumluluk bilincini artırmak amacıyla bütüncül ve sürdürülebilir bir yaklaşım benimsenmelidir.

KAYNAKÇA

Akdi, M. (2016). Ana-Babanın Çocuğun Fotoğraf ve Görüntülerinin Sosyal Medyada Yayınlanmasından Doğan Sorumluluğu. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Prof. Dr. Cevdet Yavuz'a Armağan Özel Sayısı, 22(3), s. 123-144.

Altaş, A. (2023). Sosyal medyada çocuğun görünümünün kişilik hakları bakımından değerlendirmesi. Bilişim Hukuku Dergisi, 5(1), 29-30. DOI: https://doi.org/10.55009/bilisimhukukudergisi.1223694
Anayasa Mahkemesi (2021). Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Hakkı Rehberi, 114 https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr

Anayasa Mahkemesi (2022). E 2021/83 K. 2022/168, T. 29.12.2022
Baracos, M. & Nissenbaum, H. (2014). Obscuring privacy: The limitations of consent and anonymity. In J. van den Hoven, S. O. Hansson & I. van de Poel (Eds.), Privacy and Information Technology, 33.

Badur, E. (2023). Çocuğun Kişisel Verilerinin Korunması -KVKK, GVKT ve AİHM Kararları Çerçevesinde Bir İnceleme, Ankara, Seçkin Yayıncılık

Bartholet, E (2011). Ratification by the United States of the Convention on the Rights of the Child: Pros and Cons from a Child's Rights Perspective. The Annals of the American Academy, 633(1), 85

Bessant, C. (2024). Parental approaches to protecting children from online harm: Trust, Protectionism or Dialogue? In E. Setty, F. Gordon, & E. Nottingham (Eds.), *Children, Young People and Online Harms: Conceptualisations, Experiences and Responses*, 1. https://doi.org/10.1007/978-3-031-46053-1_10

Bingöl Schrijer, B. (2023). Çocuk Hakları Bakımından Dijital Reklamcılık ve Uluslararası Ölçütler. Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 9(2), 305. https://doi.org/10.54699/andhd.1294222

Bostancı Bozbayındır, G. (2021). Avrupa Genel Veri Koruma Tüzüğü Çerçevesinde Çocukların Kişisel Verilerinin Korunması ve 'Sharenting'", Terazi Hukuk Dergisi, 16(180), s. 1498-1516.

Commission Nationale de l'Informatique et des Libertés. Recommendation 4: Seek parental consent for children under 15. https://www.cnil.fr/en/recommendation-4-seek-parental-consent-children-under-15

Council of Europe. (2009). Recommendation CM/Rec(2009)5 of the Committee of Ministers to member states on measures to protect children against harmful content and behaviour and to promote their active participation in the new information and communications environment.
https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805d0b0f

Council of Europe (2020) Declaration of the Committee of Ministers on protecting the dignity, security and privacy of children on the Internet.
https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805d3d2d

Çakırca, S.İ. (2023). Avrupa Birliği ve Türk Veri Koruma Düzenlemeleri Kapsamında Çocuğun Kişisel Verilerinin Korunması, İstanbul. On İki Levha Yayıncılık.

Donovan, S. (2020). Sharenting: The Forgotten Children of the GDPR', Peace Human Rights Governance, 4(1). 39;47.

Ebadifar, K.B, Steinberg, S. (2017). Parental sharing on the Internet: Child privacy in the age of social media and the pediatrician's role. JAMA Pediatrics, 171(5). 413-414.

Erdoğan, C. (2019). "Çocukların kişisel verilerinin korunması (Sosyal medya örneği kapsamında)". E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Durmuş TEZCAN'a Armağan, C: 21, Özel S., S.2458.

Erişir, R. M. - Erişir, D. (2018). Yeni Medya ve Çocuk: Instagram Özelinde "Sharenting" (Paylaşanababalık) Örneği", Yeni Medya Dergisi. 55

Erkan, V.U –Yücer İ, (2011). Çocuk haklarının gelişimi ve çocuk haklarına ilişkin temel belgeler. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 60(3), 490. https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000001636.

European Commission (2024). Strategy For A Better İnternet For Kids. https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/strategy-better-internet-kids (Erişim Tarihi: 02.01.2025).

European Commission (2024). Safer Online. https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/safer-online (Erişim Tarihi: 02.01.2025)

European Court of Human Rights (ECHR). (2000). Elsholz v. Germany, no. 25735/94, Judgment of 13 July 2000. Retrieved from https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58763

Gerbeshi, L. & Ertl, S (2024). Kenntnis von Grundschulkindern über Kinderrechte. https://www.researchgate.net/publication/385144373_Kenntnis_von_Grundschulkindern_uber_Kinderrechte

Gökdaş, E.F. (2023) "Fenomen Ebeveynlerin Velayet Hakkını İyiniyetli Kullanmayarak Çocuğun Kişisel Verilerini Sosyal Medyada Paylaşmasının Hukuken Değerlendirilmesi. Prof. Dr. Hüseyin Hatemi'nin 85. Yaşına Armağan –"İyiniyet" (ed. Doç. Dr. Yasemin Güllüoğlu). Amkara, Filiz Kitabevi. 85-109

Gönül Koşar, Günhan (2025). Çocuğun Kişilik Hakkının Anne Baba Tarafından Sosyal Medya Yoluyla İhlali ve Hukuki Korunma Yolları, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık

Gönül Koşar, Günhan (2020). Haksız Fiil Sorumluluğunda Kusur ve Etkisi, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık

Gültekin, Esra (2018). Çocuğun Kişilik Hakkının Ana-Baba Tarafından Sosyal Medya Aracılığıyla İhlalinin Hukuki Görünümü. Çocuk ve Medeniyet 1. 123.
İmamoğlu, H. (2005). Çocuğun Kişiliğinin Ana Babaya Karşı Korunması. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 54(2), 193

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 4. Hukuk Dairesi. (2020). E. 2018/2292, K. 2020/1309, T:10.12.2020 https://0-www-lexpera-com-tr.opac.bilgi.edu.tr/ictihat/bolge-adliye-mahkemesi/istanbul-bam4-hd-e-2018-2292-k-2020-1309-t-10-12-2020

Kaya, Mehmet Bedii (2021). İnternet Hukuku, İstanbul, Oniki Levha Yayıncılık

Kişisel Verileri Koruma Kurumu. (2025). "Infografikler". https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/8032/Infografikler (Erişim Tarihi: 02.01.2025).

Kişisel Verileri Koruma Kurumu. (2025). "Verican ile kişisel verileri öğreniyorum". https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/8031/Verican-ile-Kisisel-Verileri-Ogreniyorum (Erişim Tarihi: 02.01.2025).
Kişisel Verileri Koruma Kurumu. (2021). Karar No: 2021/359, T.07.04.2021 (Erişim Tarihi: 05.06.2025).
Legifrance. (2020). 19.10.2020 tarih ve 2020-1266 sayılı Kanun. https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000042439054 (Erişim Tarihi: 02.01.2025)

Konuk Sommer, B(2024). Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi'nin 25 No'lu Genel Yorumu Çerçevesinde Dijital Ortamda Çocuk Haklarının Korunmasında Mahremiyet, Güvenlik Ve Bilgiye Erişim Dengesi. İnsan Hakları Yıllığı, 42(2). 148

Lendvai, G. F. (2024). Sharenting as a regulatory paradox – A comprehensive overview of the conceptualization and regulation of sharenting. International Journal of Law, Policy and the Family, 38, ebae013. 11-12. https://doi.org/10.1093/lawfam/ebae013

Omuralieva, N. & Güneş Peschke, S. & Peschke, L. (2024). Anne ve babanın sosyal medyada çocukları ile ilgili paylaşımlarına (sharenting) ilişkin hukuki bir değerlendirme. Hukuk Fakültesi Dergisi, 7(3), 880. https://doi.org/10.51120/NEUHFD.2024.142

Özdemir, H. & Kirkit, E. (2023). Çocuğun Kişisel Verilerinin Korunmasında Velayet Hakkının Rolü. Hukuk ve Adalet Eleştirel Hukuk Dergisi,15(4). s. 254

Öztürk, N & Gürbüz, E.R (2023). Bağlantılı Oyuncaklar Özelinde Çocuğun Kişisel Verilerinin Cezai ve Hukuki Olarak Korunması. İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 14(1), 50;54.

Sarkadi, A. & Dahlberg, A. & Fängström, K. & Warner, G. (2020). Children want parents to ask for permission before 'sharenting'. Journal of Paediatrics and Child Health, 56(6), 981–983. https://doi.org/10.1111/jpc.14945 https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1445724/FULLTEXT01.pdf

Serçemeli, C. (2020). Ebeveynlerin Sosyal Medyadaki "Over-Sharenting" Davranışlarının Hukuki Açıdan Değerlendirilmesi. TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergi, 12 (48), 229- 237

Steinberg, S (2024). Beyond Sharenting. University of Florida Levin College of Law Research Paper Forthcoming. https://ssrn.com/abstract=4961682

Steinberg, S (2017). Sharenting: Children's Privacy in the Age of Social Media. Emory Law Journal, 66(1)

Siibak, A. & Traks, K. (2019). The dark sides of sharenting. Catalan Journal of Communication & Cultural Studies, 11(1), 119.

Türkiye Cumhuriyeti Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2023). 2023-2028 Türkiye Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı. https://www.aile.gov.tr/media/132816/turkiye-c-ocuk-haklari-strateji-belgesi-ve-eylem-plani-2023-2028-dijital.pdf (Erişim Tarihi: 02.01.2025).

Türkiye İstatistik Kurumu. (2025). Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Cocuklarda-Bilisim-Teknolojileri-Kullanim-Arastirmasi-2024-53638 (Erişim Tarihi: 06.01.2025)

United Nations Committee on the Rights of the Child. (2021). General comment No. 25 (2021) on children's rights in relation to the digital environment (CRC/C/GC/25). Office of the High Commissioner for Human Rights. https://www.ohchr.org/en/documents/general-comments-and-recommendations/general-comment-no-25-2021-childrens-rights-relation

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (2020). E. 2020/1370 K. 2020/2447, T. 1.6.2020.

Yavuz, C (2020). Sosyal Medya Ebeveynliği ve Çocukların Unutulma Hakkı. İzmir Barosu Dergisi 1(1), 43

Yıldız Oğuz, G.B (2023). Dijital Çağda Çocuğun Mahremiyet Hakkının Korunması: Paylaşan Anne-Babalar Özelinde Sosyal Medya Ve Çocuk İstismarı, İstanbul, Oniki Levha Yayıncılık

Yünlü, S. (2021). Görüntü Üzerinde Kişilik Hakkı. On İki Levha Yayıncılık

Yüzbaşı Tobaz, F. (2022). Ebeveynlerin Çocuklarının Kişisel Verilerini Sosyal Medyada Paylaşmasının (Sharenting) Nedenleri ve Konuyla İlgili Hukuki Düzenlemeler Üzerine Bir İnceleme. Legal Hukuk Dergisi, 20(230). 463-512.

Ziyan, A. (2019). Velayet İlişkisi Bağlamında Çocuğun Ebeveyni Tarafından Temsili. On İki Levha Yayıncılık

Zorlu, Z (2023). Çocuğun Kişilik Hakkının Anne-Baba Tarafından Sosyal Medyada İhlali. Selçuk Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dergisi, 6(1)

Zorluoğlu Yılmaz, A. (2021). Sharenting ve velayet hakkının sınırları. Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (SÜHFD), 29(4), 3394